

VENDIM
Nr. 26, datë 29.4.2025

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj,	kryetare;
Marsida Xhaferllari,	anëtare;
Fiona Papajorgji,	anëtare;
Sonila Bejtja,	anëtare;
Sandër Beci,	anëtar;
Ilir Toska,	anëtar;
Marjana Semini,	anëtare;
Genti Ibrahimi,	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 29.4.2025, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve kërkesën nr. 47 (A) 2024 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Arjan Çelaj (*alias* Edison Çelaj), përfaqësuar nga avokatët Arjan Salati dhe Henrik Ligori, me akt përfaqësimi.

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokurori Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2024-929, datë 23.5.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Dërgimi i çështjes për shqyrtim në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 30, 32, 131, pika 1, shkronja “F” dhe 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); neni 71, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Genti Ibrahimi, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkesit Arjan Çelaj (*alias* Edison Çelaj) (*kërkesë*), i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkesi është proceduar penalisht nga Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Durrës (*Prokuroria e Durrësit*) për një ngjarje të ndodhur në mbrëmjen e vonë të datës 27.1.2010, ku pranë lokalit të shtetasit B. C., në qytetin e Durrësit, është afruar një motoçikletë, drejtuesi i së cilës mbante një kaskë mbrojtëse. Pasagjeri i saj, që mbante një kapuç në kokë, por që nuk i mbulonte fytyrën, pasi ka hyrë në lokal, ka qëlluar me një armë zjarri në drejtim të shtetasve L. C., A. C. dhe E. SH., duke u shkaktuar atyre vdekjen.

2. Për këtë ngjarje janë kryer veprimet e para hetimore, ndërkohë që ditën e nesërme, në një lagje tjetër të qytetit të Durrësit, është gjetur e braktisur një motoçikletë bashkë me një kaskë mbrojtëse, të

cilat janë sekuestruar nën dyshimin se mund të ishin përdorur nga autorët e veprës penale. Pas këqyrjes së motoçikletës janë zbuluar disa gjurmë papilare, për të cilat në vijim, në datën 29.1.2010, është realizuar ekspertimi daktiloskopik vlerësues dhe, më pas, ai krahasues, ndërsa ekspertët kanë arritur në përfundimin se një gjurmë papilare gishti e fiksuar në këqyrjen e motoçikletës është formuar nga gishti i madh i dorës së djathtë i kërkuesit, përfundim që është arritur edhe në një riekspertim të kryer në vijim të hetimeve. Po në këtë datë, organi procedues ka realizuar edhe paraqitjen për njohje të motoçikletës së sekuestruar dhe shtetasi B. C., babai i viktimës A. C. dhe vëllai i viktimës L. C., ka identifikuar atë motoçikletë si mjetin që është përdorur nga autorët e veprës penale. Në datën 30.1.2010, kërkuesi është ndaluar me urdhër të prokurorit dhe në këtë datë është realizuar edhe paraqitja për njohje nga ana e shtetasit O. Xh., i cili ka qenë në lokal kur ka ndodhur ngjarja dhe ishte pyetur më parë si deklarues për rrethanat e ngjarjes dhe autorin e saj. Gjithashtu, në këtë datë, është realizuar edhe përgjimi ambiantal i dy deklaruesve të pranishëm në ngjarje, shtetasve O. Xh. dhe E. A., ku gjatë bisedës i pari është shprehur në lidhje personin që i ishte paraqitur për njohje. Gjatë vijimit të hetimeve, krahas të tjerash, organi procedues ka marrë edhe deklaratimet e kërkuesit, i cili ka mohuar autorësinë në kryerjen e veprës penale.

3. Pas grumbullimit edhe të një sërë provash të tjera, në përfundim të hetimeve paraprake, Prokuroria e Durrësit ka dërguar çështjen për gjykim, ndërsa kërkuesi është akuzuar për kryerjen e veprave penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese” kundër dy ose më shumë personave, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 79, shkronja “dh” dhe 25 të Kodit Penal (KP), si dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i dytë, i KP-së.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, me vendimin nr. (11-2011-6321) 797, datë 14.12.2011, ka vendosur deklarinin fajtor të kërkuesit për veprat penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese” kundër dy ose më shumë personave, të kryer në bashkëpunim dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, duke e dënuar përfundimisht, në bashkim të dënimeve, me burgim të përjetshëm. Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Durrës me vendimin nr. (10-2012-882) 306, datë 30.5.2012, kurse mbi rekursin e kërkuesit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2016-754 (95), datë 4.5.2016, ka vendosur prishjen e vendimeve të dy gjykatave më të ulëta, duke e kthyer çështjen për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë.

5. Sipas atij Kolegji, vendimet e gjykatave të faktit janë marrë në kundërshtim me ligjin procedural penal për sa i takon aspektit të arsytimit të përshtatshëm për rrethanat e çështjes penale dhe arsytimit lidhur me kriteret e vlerësimit të provave sipas nenit 152 të Kodit të Procedurës Penale (KPP). Ai ka vërejtur se çështja në ngarkim të të gjykuarit bazohet në prova indirekte, ku vetëm përmendja e tyre, pa bërë një analizë kritike dhe analitike, nuk mund të konsiderohet e mjaftueshme në pikëpamje të arsytimit. Sipas tij, gjykata e faktit, në zbatim të nenit 152, pika 2, të KPP-së, ka për detyrë të vlerësojë çdo element indicar provues, duke shqyrtuar aftësinë e tyre provuese në drejtim të tregimit të përgjegjësisë të të pandehurit, si dhe duke shpjeguar në mënyrë të detajuar kriterin dhe logjikën e ndjekur nëpërmjet një arsytimi korrekt juridik, gjë e cila nuk ka ndodhur në rastin konkret, ndërsa gjykatat e faktit janë përqendruar vetëm në prova indirekte, por duke mos bërë një vlerësim tërësor edhe të provave të tjera, të cilat, sipas rastit, do të konfirmonin ose jo besueshmërinë e tyre. Në këtë kuptim, vijon ai, konkluzioni i tyre lidhur me rëndësinë, saktësinë dhe përpunshmërinë e indicieve nuk është i arsytuar në përpunje me nenin 383, pika 1, shkronja “ç”, të KPP-së. Për rrjedhojë, ai kolegji ka arritur në përfundimin se vendimet e gjykatave të faktit konsiderohen të pavlefshme, ndaj çështja dërgohet për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë, e cila duhet të zhvillojë një gjykim në përpunje me parimet e procesit të drejtë e të rregullt dhe të riparojë të metat e konstatuara, duke respektuar përfundimet e arritura në këtë vendim gjatë shqyrtimit të pretendimeve të palëve.

6. Në rigjykimin e çështjes, përpara fillimit të shqyrtimit gjyqësor, kërkuesi ka kërkuar të procedohet me gjykim të shkurtuar, por kërkesa e tij nuk është pranuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, e cila në përfundim të gjykimit të zakonshëm, me vendimin nr. (11-2018-328) 24, datë 26.1.2018, ka vendosur deklarinin fajtor të kërkuesit për veprat penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese” kundër dy ose më shumë personave, të kryer në bashkëpunim dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, duke e dënuar përfundimisht, në bashkim të dënimeve, me burgim të përjetshëm. Sipas asaj gjykate, fajësia e kërkuesit për veprat penale që akuzohej ishte provuar në gjykim tej çdo dyshimi të arsyeshëm. Në zbatim të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, për të argumentuar fajësinë e kërkuesit, gjykata e shkallës së parë e ka organizuar analizën dhe arsyetimin ligjor në katër drejtime: i. qenien e të pandehurit (kërkuesit) në Durrës ditën e vrasjes; ii. qenien e tij në vendin e ngjarjes; iii. përcaktimin e motoçikletës së sekuestruar si mjetin me të cilin u krye vepra penale; iv. lidhjen e të pandehurit (kërkuesit) me motoçikletën e sekuestruar. Në përfundim, pasi ka analizuar elementet më sipër, ajo gjykatë ka arritur në konkluzionin se nga aktet e dosjes provohej tej çdo dyshimi të arsyeshëm fajësia e kërkuesit në kryerjen e veprës penale, duke e dënuar përfundimisht atë me burgim të përjetshëm. Kundër këtij vendimi, sikundër edhe atij për rrëzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, kërkuesi ka paraqitur ankim.

7. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 10-2018-1475 (360), datë 19.7.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. (11-2018-328) 24, datë 26.1.2018, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës. Ajo gjykatë ka gjetur të drejtë vendimin e gjykatës së shkallës së parë për rrëzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar të kërkuesit. Kurse për themelin e çështjes, gjykata e apelit, pasi ka analizuar dhe u ka dhënë përgjigje pretendimeve të kërkuesit, ka vlerësuar se në analizë tërësore të provave të verifikuara, ashtu siç me të drejtë ka konkluduar edhe gjykata e shkallës së parë, provohej tej çdo dyshimi të arsyeshëm se kërkuesi i ka kryer veprat penale për të cilat akuzohej. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka ushtruar rekurs.

8. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, me vendimin nr. 00-2024-929, datë 23.5.2024, ka vendosur mospranimin e rekursit, me arsyetimin se në të nuk ngriheshin shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 432 të KPP-së. Ai kolegji ka arsyetuar se në ndryshim nga sa pretendon kërkuesi, gjykata e apelit i ka analizuar dhe vlerësuar provat në tërësi, në lidhje me njëra-tjetrën, duke mos mbivlerësuar dhe paracaktuar asnjë provë, duke arritur në konkluzionin se kërkuesi i ka konsumuar plotësisht elementet e veprave penale për të cilat akuzohej. Gjithashtu, sipas Kolegjit Penal, gjykatat i kanë motivuar drejt shkaqet e rrëzimit të kërkesës së kërkuesit për gjykim të shkurtuar.

9. Në datën 29.10.2024 kërkuesi ka paraqitur ankim kushtetues individual në Gjykatën Kushtetuese (Gjykata), sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 5.11.2024. Kolegji i Gjykatës në datën 15.1.2025 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve. Në vijim, në datën 22.1.2025, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës me kërkesë për përshpejtimin e gjykimit të çështjes. Mbledhja e Gjyqtarëve, në datën 5.2.2025, ka vendosur pranimin e kërkesës për përshpejtim.^[1]

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

10. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmblëdhur, ka pretenduar se i është cenuar:

10.1 *E drejta për proces të rregullt ligjor* në drejtim të *standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*, në drejtim të:

¹ Gjyqtarët Marsida Xhaferllari, Fiona Papajorgji dhe Genti Ibrahim i votuan për rrëzimin e kërkesës për përshpejtimin e gjykimit të çështjes.

10.1.1 Mungesës së arsytimit të vendimit lidhur me kërkesën për gjykim të shkurtuar të paraqitur përpara fillimit të rigjyimit në shkallë të parë. Gjykata e shkallës së parë ka arsyetuar refuzimin e kërkesës me argumentin se përderisa Gjykata e Lartë e kishte kthyer çështjen për rigjykim në shkallë të parë, ajo nuk mund të gjykohej në gjendjen që ishin aktet, por megjithatë debati gjyqësor u zhvillua mbi të njëjtat prova të administruara në fashikullin e gjykit dhe gjykata nuk mori ndonjë provë të re. Gjykata e apelit nuk i dha përgjigje të arsyetuar, sipas rregullave të mendimit të shëndoshë, pretendimit të ngritur në ankim ndaj vendimit të ndërmjetëm të gjykatës së shkallës së parë. Pohimi i gjykatës se debati gjyqësor ishte i domosdoshëm për zbatimin e detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, përbën mohim të hapur të drejtësisë, pasi Gjykata e Lartë në vendimin e saj kritikonte arsyetimin e gjykatave të faktit, por nuk ka orientuar për marrjen e ndonjë prove të re. Po ashtu, edhe argumenti tjetër i gjykatës së apelit është bishtnim nga thelbi i problemit, pasi fakti që mbrojtja e kërkuarit ka debatuar për pavlefshmërinë e aktit të ekspertimit daktiloskopik dhe papërdorshmërinë e procesverbalit të njohjes, ka qenë një qëndrim i detyruar që ka ndodhur *ex post*, vetëm pasi u vu përpara mohimit të së drejtës së kërkuarit për gjykim të shkurtuar, ndaj një rrethanë e tillë nuk mund të përligjë vendimarrjen e gjykatës së shkallës së parë. Vendimi për refuzimin e gjykit të shkurtuar i ka mohuar kërkuarit në mënyrë arbitrare favoret që buronin nga ai në planin e sanksionit penal.

10.1.2 Mungesës së arsytimit lidhur me provat e fajësisë, pasi pavarësisht detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, gjykatat e rigjyimit sërish nuk kanë arsyetuar për provat e fajësinë që rëndojnë mbi kërkuarin. Ato përsëri u mëshojnë provave të cilat janë deklaruar si të papërdorshme, sikurse janë deklarimet e kërkuarit në fazën e hetimit paraprak dhe akti i paraqitjes për njohje.

10.2 *Parimi i prezumimit të pafajësisë*, pasi dyshimet gjykatat i kanë çmuar në favor të akuzës, çka rezultonte qartë në raportin “Paraqitje për njohje - përgjim ambiental”, ku ndonëse prova e paraqitjes për njohje u deklarua si e papërdorshme nga gjykata e shkallës së parë, të dyja gjykatat e faktit në vijim pranuan të mirëqenë rezultatet e përgjimit ambiental, megjithëse përmbajtja e tij tregon vetëm për një dyshim të shtetasit O. Xh. se kërkuari mund të ishte autori i krimit. Po ashtu, gjykatat e kanë filluar procesin me paragjykimin se kërkuari ishte fajtor dhe duhej të dënohej, çka konfirmohet nga fakti se në përfundim të rigjyimit në shkallën e parë, gjykata e shpalli vendimin e fajësisë të arsyetuar vetëm 10 minuta pas fjalës së mbrojtjes, çka tregon se ajo e kishte arsyetuar vendimin pa dëgjuar ende pretendimet e mbrojtjes.

10.3 *E drejta për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme*, e garantuar nga neni 32, pika 2, i Kushtetutës, pasi:

10.3.1 Gjykata e shkallës së parë, në shkelje të nenit 380, pika 1, të KPP-së, ka përdorur në vendim deklarimet e kërkuarit në fazën e hetimeve paraprake, të cilat janë përfshirë në fashikullin e gjykit në kundërshtim flagrant me rregullat procedurale të provave, ndërsa nuk është lejuar paraprakisht leximi i tyre nga prokurori sipas nenit 370 të KPP-së. Një shkelje e tillë u pranua nga gjykata e apelit.

10.3.2 Përgjimi ambiental është kryer në shkelje të nenit 221, pika 3, të KPP-së, për rrjedhojë, referuar nenit 226 të KPP-së, rezultatet e tij janë të papërdorshme. Personat e përgjuar janë thjesht dëshmitarë të një vrasjeje dhe KPP-ja nuk lejon përgjimin e tyre kur nuk plotësohen kërkesat e shkronjave “b”, “c” dhe “ç”, të pikës 3, të nenit 221 të saj, të cilat në rastin konkret nuk plotësohen. Ky përgjim, për më tepër, është në dhunim të së drejtës për privatësi të dëshmitarëve.

10.3.3 Akti i ekspertimit daktiloskopik krahasues, që është prova determinante që lidh kërkuarin me krimin, është e papërdorshme, pasi është mbështetur në gjurmën papilare të fiksuar në skatullën e motoçikletës së sekuestruar, gjurmë e cila është e manipuluar në dëm të kërkuarit për shkak të dyshimeve serioze për mënyrën e marrjes dhe të sigurimit të saj. Në procesverbalin e këqyrjes dhe marrjes së kësaj prove ajo pasqyrohet si “gjurmë e pjesshme, pjesë pëllëmbë” e tipit të papërcaktuar, ndërkohë që në aktin e ekspertimit daktiloskopik krahasues ajo është transformuar në “gjurmë papilare gishti” dhe ekspertët më pas kanë konkluduar për përputhshmërinë e saj me gjurmën papilare të gishtit

të madh të dorës së djathtë të kërkuarit. Gjithashtu, gjurmëkopjuesit për fiksimin e kësaj prove janë ambalazhuar në zarf, por pa vulë dhe firma sigurie, gjë për të cilën ekspertët nuk dhanë ndonjë arsye se përse këto elemente sigurie mungonin.

11. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar si vijon:

11.1 Pretendimi për mungesën e arsytimit të rrëzimit të kërkesës për gjykim të shkurtuar duhet të rrëzohet, pasi gjykatat me të drejtë kanë arsyetuar se në gjendjen që ndodheshin aktet, ndërsa çështja ishte kthyer për rigjykim nga Gjykata e Lartë në fazën e shqyrtimit me debat, si dhe bazuar në faktin e një sërë pretendimesh të kërkuarit për pavlefshmëri të akteve dhe papërdorshmëri të provave, nuk mund të pranohet kërkesën e tij për gjykim të shkurtuar. Duke pasur parasysh *ratio legis* të institutit të gjyqësisë të shkurtuar, që është ekonomia gjyqësore, pranimi i gjyqësisë të shkurtuar në rastin konkret do të përbente nonsens juridik, pasi tashmë nuk mund të flitej më për ekonomi gjyqësore, në kuptimin që legjislatori ka dashur të pasqyrojë në dispozitat përkatëse, edhe pse heqja dorë nga çdo provë, në vetvete, përbën ekonomi gjyqësore në vijim të procesit. Nga ana tjetër, edhe debati për çështjen nuk do të mund të bëhej vetëm mbi aktet e hetimit paraprak, në abstragim të gjyqësorisë të zakonshme që tashmë ishin zhvilluar, ndërsa palët sigurisht që do t'u referoheshin atyre dhe në këtë aspekt bie kërkesa për aplikimin e gjyqësisë të shkurtuar bazuar në pranimin e akteve të hetimit paraprak. I pandehuri gjatë gjithë procesit, përpara dhe pas kthimit të çështjes për rigjykim, ka pasur në vijimësi pretendime për pavlefshmëri të akteve dhe papërdorshmëri të provave, ndaj kërkesat për të përfutur nga ato dhe kërkesa për përfutim nga gjykimi i shkurtuar janë në kontradiktë me njëra-tjetrën. Për më tepër që vlerësimi nëse një vendim mund të merret mbi bazën e akteve në dispozicion, pa dëmtuar drejtësinë dhe interesat e ligjshëm të të pandehurit, është diskrecion i gjykatës.

11.2 Pretendimi për deklarimin fajtor mbi prova të marra në kundërshtim me ligjin nuk qëndron, pasi Gjykata e Lartë, si gjykatë ligji, ka bërë një analizë shteruese për sa pretendohet për ligjshmërinë e provave. Në lidhje me deklaratimet e kërkuarit në hetimet paraprake, gjykata e apelit e ka pranuar kundërshtimin e tij, duke e përjashtuar këtë provë nga gjykimi i saj. Për sa i takon përgjimit ambiantal të dy dëshmitarëve, pretendimi i kërkuarit ka të bëjë me interpretimin e nenit 221 të KPP-së, por jo me rregullat që determinojnë përdorshmërinë e tij si provë dhe që vënë në diskutim vërtetësinë e informacionit të përfutur. Gjithsesi, gjykatat kanë arsyetuar se neni 221, pika 3, shkronja “ç”, i KPP-së përcakton qartë dhe pa dyshime se përgjimi mund të urdhërohet edhe ndaj personit, vëzhgimi i të cilit mund të çojë në zbulimin e vendndodhjes ose të identitetit të të dyshuarit, fakt i verifikuar edhe në këtë çështje. Për më tepër, pretendimi për pavlefshmërinë e vendimit të prokurorit në lidhje me përgjimin ambiantal ka rënë në dekadencë, për shkak të mosankimimit të tij. Për gjurmën papilare dhe kontradiktat e pasqyrit të saj në dokumente të ndryshme, shqyrtimi gjyqësor ka sqaruar tej çdo dyshimi këtë kontradiktë, ndërsa akti i ekspertimit daktiloskopik i është nënshtruar debatit gjyqësor dhe ekspertët kanë dhënë shpjegime në lidhje me mënyrën e marrjes dhe formimit të saj, si dhe për konkluzionet e arritura, ndërkohë që gjykatat kanë arsyetuar mjaftueshëm në këtë drejtim.

11.3 Pretendimi për mungesën e arsytimit të provave të fajësisë është i pabazuar, pasi gjykatat kanë analizuar me kujdes dhe me detaje çdo provë dhe si këto prova e lidhin kërkuarin me veprat penale në këndvështrim të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë. Ato kanë identifikuar provat e papërdorshme dhe i kanë përjashtuar ato nga vlerësimi i fajësisë së kërkuarit, sikurse janë paraqitja për njohje të kërkuarit nga dëshmitari O. Xh. dhe deklaratimet e kërkuarit gjatë hetimit paraprak. Nga ana tjetër, gjykatat kanë analizuar fajësinë e tij vetëm për provat e përdorshme, të cilat janë vlerësuar në tërësi dhe në lidhje me njëra-tjetrën, duke mos paracaktuar dhe mbivlerësuar asnjë provë, të cilat i janë nënshtruar debatit gjyqësor nën parimin e kontradiktoritetit. Gjykata e apelit u ka dhënë përgjigje të argumentuar dhe shteruese të gjitha pretendimeve të kërkuarit, ndërkohë që edhe vendimi i Gjykatës

së Lartë është i arsyetuar dhe shterues. Për sa i përket mënyrës së vlerësimit të provave nga gjykatat e zakonshme, ajo nuk është në juridiksionin kushtetues.

11.4 Pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë nuk gjen mbështetje në jurisprudencën kushtetuese dhe atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*). Gjykimi i çështjes ka vijuar për një kohë të gjatë, duke u zhvilluar dy herë në të tria shkallët e gjykimit, kohë e cila ka qenë në shërbim të faktit se gjykatat para se të jepnin drejtësi duhej të realizonin në mënyrë shteruese analizën e të gjitha provave dhe t'i përgjigjeshin çdo pretendimi të kërkuarit, duke zbatuar parimin e kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve. Ndryshe nga sa pretendon kërkuari, gjykatat kanë bërë një vlerësim të kujdesshëm në lidhje me përdorshmërinë, vlerën dhe cilësimin e provave të paraqitjes për njohje dhe rezultatet e përgjimit ambiantal në raport me të gjitha provat e tjera, ku nga çmuarja e tyre në përputhje me kërkesat e nenit 152 të KPP-së, kanë arritur në përfundimin se kërkuari ka konsumuar plotësisht elementet e veprave penale për të cilat akuzohej. Për sa i përket kohës së shpenzuar nga gjykata e shkallës së parë për marrjen e vendimit në dhomën e këshillimit, vlerësimi i kërkuarit është i njëanshëm dhe nuk mund të kundërvendoset ndaj një gjykimi të gjatë dhe kompleks, ndaj një fakt i tillë nuk mund të mbështesë pretendimin e tij për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

12. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, shterimin e mjeteve juridike efektive, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

13. Lidhur me legjitimitimin *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, individ duhet të provojë interesin e tij si në aspektin procedural, ashtu edhe në atë substancial. Kjo do të thotë se individ mund të bëjë kërkesë në Gjykatë vetëm për çështje që lidhen me interesat e tij, si dhe të provojë se në çfarë mënyre është cenuar në të drejtat e tij kushtetuese, pra se është viktimë e një shkeljeje dhe pasojat nga akti i kundërshtuar janë të drejtpërdrejta dhe reale për të (*shih vendimet nr. 65, datë 30.11.2023; nr. 44, datë 26.9.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin konkret, kërkuari, ndër të tjera, ka pretenduar cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme edhe me argumentin se përgjimi ambiantal i dy dëshmitarëve është bërë në dhunim të së drejtës së tyre për privatësi. Gjykata vëren se kërkuari për këtë pretendim, në lidhje me këtë argument, nuk provon interesin e tij të drejtpërdrejtë, pasi ka pretenduar cenimin e të drejtave kushtetuese të personave të tjerë dhe nuk ka provuar të drejtën e cenuar e interesin e tij të ligjshëm vetjak në këtë drejtim, për pasojë nuk legjitimohet *ratione personae*. Ndërsa për sa u përket pretendimeve të tjera të paraqitura në ankimin kushtetues individual, Gjykata vëren se ato lidhen me procesin gjyqësor ku kërkuari ka qenë palë dhe ka interes të drejtpërdrejtë për vënien në lëvizje të këtij gjykimi, për rrjedhojë legjitimohet *ratione personae*.

15. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, Gjykata evidenton se kërkuesi i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në të tria shkallët e sistemit gjyqësor të zakonshëm dhe pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta. Për rrjedhojë, ai nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual.

16. Kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*, në kuptim të përmbajtjes së nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, pasi vendimi më i fundit gjyqësor i dhënë në çështjen e tij, ai i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, mban datën 23.5.2024, i cili, sipas shkresës së asaj gjykate bashkëlidhur kërkesës, është publikuar në faqen e saj zyrtare në datën 1.7.2024, ndërsa ankimi kushtetues individual është paraqitur në Gjykatë në datën 29.10.2024, pra brenda afatit 4-mujor.

17. Për sa i takon legjitimitet *ratione materiae*, Gjykata konstaton se kërkuesi ka pretenduar cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë, cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të marra në mënyrë të paligjshme, të parashikuar nga neni 32, pika 2, i Kushtetutës, si dhe cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor në lidhje me vendimin për refuzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar dhe për provat e fajësisë. Për pretendimin për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor në lidhje me provat e fajësisë, Gjykata çmon se ai është i ndërlidhur me pretendimin për cenimin e prezumimit të pafajësisë, ndaj këto dy pretendime do të trajtohen së bashku. Për sa i përket pretendimit për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor për refuzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, duke pasur parasysh thelbin e argumenteve të sjella nga kërkuesi, Gjykata, bazuar në parimin *iura novit curia*, vlerëson t’i trajtojë ato në kuadër të parimit të mosdënimit pa ligj, të garantuar nga neni 29 i Kushtetutës. Për rrjedhojë, Gjykata në vijim do të analizojë pretendimet e kërkuesit në këndvështrim të së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, të garantuar nga neni 32, pika 2, i Kushtetutës, të parimit të prezumimit të pafajësisë, të garantuar nga neni 30 i Kushtetutës dhe të parimit të mosdënimit pa ligj, të garantuar nga neni 29 i Kushtetutës, të ndërlidhura edhe me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor

18. Kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, pasi, *së pari*, gjykata e shkallës së parë, në shkellje të nenit 380, pika 1, të KPP-së, ka përdorur në vendim deklarimet e tij në fazën e hetimeve paraprake, të cilat janë përfshirë në fashikullin e gjykimit në kundërshtim flagrant me rregullat procedurale të provave, ndërsa nuk është lejuar paraprakisht leximi i tyre nga prokurori sipas nenit 370 të KPP-së, shkellje e cila në vijim është pranuar nga gjykata e apelit. *Së dyti*, sipas tij, përgjimi ambiantal është kryer në shkellje të nenit 221, pika 3, të KPP-së, për rrjedhojë, referuar nenit 226 të KPP-së, rezultatet e tij janë të papërdorshme. Personat e përgjuar, argumenton kërkuesi, janë thjesht dëshmitarë të një vrasjeje dhe KPP-ja nuk lejon përgjimin e tyre kur nuk plotësohen kërkesat e shkronjave “b”, “c” dhe “ç”, të pikës 3, të nenit 221 të saj, të cilat në rastin konkret nuk plotësohen. *Së treti*, sipas kërkuesit, akti i ekspertimit daktiloskopik krahasues, që është prova determinante që e lidh atë me krimin, është e papërdorshme, pasi është mbështetur në gjurmën papilare të fiksuar në skatullën e motoçikletës së sekuestruar, gjurmë e cila është e manipuluar në dëm të tij për shkak të dyshimeve serioze për mënyrën e marrjes dhe sigurimit të saj. Kërkuesi argumenton se në procesverbalin e këqyrjes dhe marrjes së kësaj prove ajo pasqyrohet si “gjurmë e pjesshme, pjesë pëllëmbë” e tipit të papërcaktuar, ndërkohë që në aktin e ekspertimit daktiloskopik krahasues ajo është transformuar në “gjurmë papilare gishti” dhe ekspertët më pas kanë konkluduar për përputhshmërinë e saj me gjurmën papilare të gishtit të madh të dorës së

djathtë të kërkuarit. Gjithashtu, sipas kërkuarit, gjurmëkopjesit për fiksimin e kësaj prove janë ambalazhuar në zarf, por pa vulë dhe firma sigurie, gjë për të cilën ekspertët nuk dhanë ndonjë arsye se përse këto elemente sigurie mungonin.

19. Subjekti i interesuar ka prapësuar duke i konsideruar si të pabazuara pretendimet e kërkuarit. Konkretisht, për sa i takon përdorimit të deklarimeve të kërkuarit të bëra në fazën e hetimeve paraprake, subjekti i interesuar është shprehur se gjykata e apelit e ka pranuar kundërshtimin e tij, duke e përjashtuar këtë provë nga gjykimi i saj. Ndërkohë, lidhur me përgjimin ambiantal të dy dëshmitarëve, sipas subjektit të interesuar, pretendimi i kërkuarit ka të bëjë me interpretimin e nenit 221 të KPP-së, por jo me rregullat që determinojnë përdorshmërinë e tij si provë dhe që vënë në diskutim vërtetësinë e informacionit të përfutur. Gjithsesi, sipas tij, gjykatat kanë arsyetuar se neni 221, pika 3, shkronja “ç”, i KPP-së përcakton qartë dhe pa dyshime se përgjimi mund të urdhërohet edhe ndaj personit, vëzhgimi i të cilit mund të çojë në zbulimin e vendndodhjes ose të identitetit të të dyshuarit, fakt i verifikuar edhe në këtë çështje. Për më tepër, vijon ai, pretendimi për pavlefshmërinë e vendimit të prokurorit në lidhje me përgjimin ambiantal ka rënë në dekadencë, për shkak të mosankimimit të tij. Për sa i takon gjurmës papilare dhe kontradiktave të pasqyrit të saj në dokumente të ndryshme, subjekti i interesuar është shprehur se shqyrtimi gjyqësor ka sqaruar tej çdo dyshimi këtë kontradiktë, ndërsa akti i ekspertimit daktiloskopik i është nënshtruar debatit gjyqësor dhe ekspertët kanë dhënë shpjegime për mënyrën e marrjes dhe formimit të saj, si dhe për konkluzionet e arritura, ndërkohë që gjykatat kanë arsyetuar mjaftueshëm në këtë drejtim.

20. Sipas nenit 32, pika 2, të Kushtetutës askush nuk mund të deklarohet fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme. Marrja e provave në mënyrë të ligjshme përbën një aspekt të rëndësishëm të respektimit të së drejtës për proces të rregullt ligjor, të parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. Në këtë drejtim, detyra e Gjykatës është të vlerësojë nëse procesi si i tërë, duke përfshirë edhe mënyrën e marrjes së provave, ka qenë i drejtë. Për të përcaktuar nëse procesi ka qenë i rregullt, duhet kontrolluar nëse e drejta e mbrojtjes është respektuar dhe duhet verifikuar në veçanti nëse kërkuarit i është dhënë mundësia për të vënë në dyshim autenticitetin e provave dhe kundërshtuar përdorimin e tyre (*shih vendimin nr. 57, datë 21.12.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Po kështu, në jurisprudencën kushtetuese është evidentuar dallimi që ekziston midis mënyrës së marrjes të provave dhe vlerësimit të tyre në procesin gjyqësor. Vlerësimi, dobia dhe rëndësia e tyre provuese në një çështje konkrete janë, si rregull, detyrë e gjykatave të sistemit gjyqësor, ndërsa verifikimi i ligjshmërisë së krijimit dhe marrjes së provave i nënshtrohet edhe kontrollit të kësaj Gjykate, pasi ky aspekt i gjykimit ka lidhje të drejtpërdrejtë me procesin e rregullt ligjor. Gjykata mund dhe duhet të investohet kur ndaj një procesi gjyqësor ka pretendime për mënyrën e marrjes së provave, por jo të vlerësimit të tyre. Është vetë gjykata e zakonshme që vlerëson nëse provat duhet të merren dhe mënyra e vlerësimit dhe konkluzionet lidhur me to janë, gjithashtu, në kompetencë të saj (*shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 21, datë 20.3.2017; nr. 19, datë 19.7.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Për sa i takon standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor në kuptim të neneve 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës, Gjykata ka pohuar se arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t’u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Gjithsesi, zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes dhe natyrës së vendimit, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e tyre (*shih vendimet nr. 21, datë 26.9.2022; nr. 6, datë 16.2.2021; nr. 79, datë 14.12.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjykata vëren se llojet e provave dhe mënyrat e marrjes së tyre rregullohen posaçërisht nga ligji procedural penal. Neni 149 i KPP-së përcakton kuptimin e provës dhe parashikon se provat janë njoftimet për faktet e rrethanat që lidhen me veprën penale, që merren prej burimeve të parashikuara

në ligjin procedural penal, në përputhje me rregullat e caktuara prej tij dhe që shërbejnë për të vërtetuar kryerjen ose jo të veprës penale, pasojat e ardhura prej saj, fajësinë ose pafajësinë e të pandehurit dhe shkallën e përgjegjësisë së tij. Për sa i përket objektit të provave, ai parashikohet nga neni 150 i KPP-së, sipas të cilit janë objekt prove faktet që kanë lidhje me akuzën, fajësinë e të pandehurit, caktimin e masave të sigurimit, dënimin dhe përgjegjësinë civile, si dhe faktet nga të cilat varet zbatimi i normave procedurale. Ndërkohë, neni 151 i KPP-së ka rregulluar konceptin e marrjes së provave, duke parashikuar se gjatë hetimeve paraprake provat merren nga organi që procedon, sipas rregullave të caktuara në këtë kod (pika 1), kurse në gjykim ato merren me kërkesën e palëve dhe gjykata vendos me urdhër, duke përjashtuar provat e ndaluara nga ligji dhe ato që janë haptazi të panevojshme (pika 2), ndërkohë që provat e marra në shkelje të ndalimeve të parashikuara nga ligji nuk mund të përdoren, ndërsa papërdorshmëria ngrihet edhe kryesisht në çdo gjendje dhe shkallë të procedimit (pika 4).

24. Mbi bazën e standardeve kushtetuese të mësipërme, përkundër pretendimeve dhe prapësimeve të palëve, referuar atij konteksti faktik dhe ligjor që evidentohet në rastin konkret, Gjykata do të analizojë nëse provat e pretenduara nga kërkuesi janë mbledhur në mënyrë të paligjshme dhe nëse ato janë përdorur për deklarimin e tij fajtor, duke verifikuar edhe arsyetimin e gjykatave të zakonshme në këtë drejtim.

25. Duke u kthyer tek çështja konkrete, për sa i takon argumentit të kërkuesit për përdorimin si provë nga gjykata e shkallës së parë për deklarimin e tij fajtor të deklarimeve të dhëna nga ai në fazën e hetimeve paraprake, Gjykata vëren se, sikurse pranohet edhe nga vetë kërkuesi, gjykata e apelit e ka pranuar kundërshtimin e tij, duke e konsideruar të gabuar përdorimin e kësaj prove nga gjykata e shkallës së parë, për sa kohë ajo nuk ishte marrë në përputhje me kërkesat e ligjit procedural penal dhe, në vijim, ajo gjykatë e ka përjashtuar atë nga vlerësimi i saj në lidhje me fajësinë e kërkuesit. Në këtë kuptim, shkelja e lejuar nga gjykata e shkallës së parë në përdorimin e kësaj prove është korrigjuar nga gjykata më e lartë, e cila fajësinë e kërkuesit nuk e ka mbështetur në atë provë. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesit është i pabazuar.

26. Për sa i takon pretendimit të kërkuesit për paligjshmërinë e përgjimit ambiantal të dëshmitarëve dhe papërdorshmërinë e rezultateve të tij, Gjykata vëren se përgjimi në rastin konkret është bërë me vendim të prokurorit, në mjediset e policisë, kundër dy personave të cilët kanë qenë të pranishëm në ngjarje, ndërsa përgjimi në vijim është vlerësuar i ligjshëm nga gjykata e shkallës së parë me vendimin e datës 1.2.2010. Po ashtu, Gjykata vëren se përgjimi, si mjet për kërkimin e provës, rregullohet nga KPP-ja, ku neni 221 i saj ka përcaktuar kufijtë, rastet e lejit të përgjimit, ndërsa pika 3 e këtij neni ka përcaktuar subjektet kundër të cilave përgjimi mund të lejohet dhe konkretisht ndaj të dyshuarit për kryerjen e një veprë penale (shkronja “a”), personit që dyshohet se merr ose transmeton komunikime nga i dyshuari (shkronja “b”), personit që merr pjesë në transaksione me të dyshuarin (shkronja “c”) ose personit, vëzhgimi i të cilit mund të çojë në zbulimin e vendndodhjes ose të identitetit të të dyshuarit (shkronja “ç”), ndërkohë që pika 4 parashikon se rezultati i përgjimit është i vlefshëm për të gjithë komunikuesit. Ndalimi i përdorimit të rezultateve të përgjimit rregullohet nga neni 226 i KPP-së, sipas pikës 1 të të cilit rezultatet e përgjimit nuk mund të përdoren kur janë bërë jashtë rasteve të lejuara nga ligji ose kur nuk janë respektuar dispozitat e këtij seksioni.

27. Në vijim, Gjykata vëren se gjykata e shkallës së parë, në përgjigje të pretendimit të kërkuesit, ka vlerësuar se në interpretim të shkronjës “ç”, të pikës 3, të nenit 221 të KPP-së, përgjimi mund të lejohet edhe ndaj personit i cili mund të identifikojë autorin e veprës penale, qoftë ky edhe dëshmitar, i cili mund të ishte edhe i frikësuar për të kryer identifikimin publikisht të autorit të krimit, sikurse ka ndodhur edhe në rastin konkret, ku dëshmitari O. XH., i paraqitur paraprakisht për njohje, gjatë një bisede me dëshmitarin E. A. ka pranuar se ka njohur kërkuesin si autor të vrasjeve. Për rrjedhojë, sipas asaj gjykate, rezultatet e përgjimit ambiantal janë të përdorshme. Ky pretendim i kërkuesit është marrë në shqyrtim edhe nga gjykata e apelit, e cila, përveçse ka konfirmuar qëndrimin e mbajtur nga gjykata

e shkallës së parë, ka argumentuar edhe se kërkuesi nuk e ka ankimuar vendimin për pranimin e përgjimit sikurse lejohej nga neni 222/a i KPP-së, çka tregon se ai ka qenë dakord me përgjimin e kryer. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në vijim, ka vlerësuar të pabazuar në ligj pretendimin e kërkuesit, duke arsyetuar se neni 221, pika 3, shkronja “ç”, i KPP-së referon qartë, pa dyshime, që përgjimi mund të urdhërohet edhe ndaj personit, përgjimi/vëzhgimi i të cilit mund të çojë në vendndodhjen ose identitetin e të dyshuarit, fakt i verifikuar edhe në çështjen objekt gjykimi, ku dyshimi i arsyeshëm i organit procedues ka qenë se dëshmitarët mund të ishin të frikësuar për shkak të ngjarjes së rëndë me tre shtetas të vrarë.

28. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se interpretimi i ligjit procedural nga gjykatat e zakonshme në lidhje me ligjshmërinë e përgjimit ambiantal dhe përdorimin e rezultateve të tij në drejtim të identifikimit të kërkuesit si autor i veprës penale dhe, në këtë kuptim, edhe të fajësisë së tij, nuk duket të jetë arbitrar, për sa kohë ligji lejon përgjimin e çdo personi, vëzhgimi i të cilit mund të çojë në zbulimin e vendndodhjes ose të identitetit të të dyshuarit. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesit është i pabazuar.

29. Kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, papërdorshmërinë si provë të aktit të ekspertimit daktiloskopik krahasues, për shkak se është mbështetur në gjurmën papilare të fiksuar në skatullën e motoçikletës së sekuestruar, gjurmë e cila është e manipuluar në dëm të kërkuesit për shkak të dyshimeve serioze për mënyrën e marrjes dhe sigurimit të saj. Gjykata vëren se ditën e nesërme të ngjarjes, në datën 28.1.2010, është gjetur e braktisur një motoçikletë bashkë me një kaskë mbrojtëse, të cilat janë sekuestruar nga oficeri i Policisë Gjyqësore nën dyshimin se ky mjet lëvizës mund të ishte përdorur nga autorët e veprës penale. Në vijim, bazuar në nenin 188 të KPP-së, oficeri i Policisë Gjyqësore ka realizuar këqyrjen e motoçikletës, në prani edhe të dy ekspertëve kriminalistë. Gjatë këqyrjes së këtij sendi është zbuluar prania e disa gjurmëve papilare, të cilat janë fiksuar me gjurmëkopjues dhe janë dërguar menjëherë për ekzaminime të mëtejshme në laboratorin kriminalistik. Këqyrja e sendit dhe fiksimi në të i gjurmëve papilare është dokumentuar nga oficeri i Policisë Gjyqësore në një procesverbal me shkrim, i cili është nënshkruar edhe nga dy ekspertët e pranishëm. Në procesverbal janë pasqyruar metoda shkencore e përdorur për zbulimin e gjurmëve papilare, vendi ku ato janë zbuluar, përshkrimi i përgjithshëm i tyre si “gjurmë gishti”, “gjurmë e pjesshme gishti”, “gjurmë e pjesshme” ose “gjurmë e pjesshme, pjesë pëllëmbë” (në dy raste), identifikimi i tyre me një kod shkronjor (respektivisht A, B, C, D, E), si dhe marrja e tyre përmes metodave shkencore, me gjurmëkopjues transparent sipas procedurës. Këqyrja është shoqëruar edhe me fotografi, ndërkohë që oficeri i Policisë Gjyqësore në vijim, bazuar në nenin 300 të KPP-së, ka sekuestruar në cilësinë e provave materiale pesë gjurmëkopjues ku ishin fiksuar gjurmët papilare, sekuestrim që më pas është vleftësuar i ligjshëm nga prokurori.

30. Gjykata vëren, po ashtu, se prova materiale në fjalë është dërguar në Institutin e Policisë Shkencore. Në aktin e ekspertimit daktiloskopik vlerësues, të realizuar në datën 29.1.2010, fillimisht evidentohet se prova është dërguar në datën 28.1.2010, nga Drejtoria e Policisë së Qarkut Durrës së bashku me vendimin e ekspertimit, ndërsa evidentohet edhe mënyra e skedimit të saj, e konkretisht se filmat gjurmëkopjues janë të ngjitur mbi pllaka transparente, mbi të cilat është shkruar: “*Këqyrje motoçiklete - Yamaha - datë 28.1.2010 – DR/161/A, B, C, D, E*”, çka evidentohet edhe në fotografitë që shoqërojnë ekspertimin. Po ashtu, në akt evidentohet edhe se gjurmëkopjuesit kanë qenë të ambalazhuar në zarf letre të mbyllur. Ndërkohë, në përmbajtje të aktit të ekspertimit evidentohet se gjurmëkopjuesi A pasqyron një gjurmë të pjesshme papilare të papërcaktuar, gjurmëkopjuesi B një gjurmë gishti, gjurmëkopjuesi C një gjurmë të pjesshme gishti, gjurmëkopjuesi D një gjurmë të pjesshme papilare të papërcaktuar dhe gjurmëkopjuesi E një gjurmë të pjesshme papilare gishti, me figurë jo të shprehur qartë, që paraqet pjesërisht qendrën e zonës përreth e sipër saj. Kjo e fundit, në vijim, është vlerësuar se ka karakteristika të veçanta të shprehura të mjaftueshme, për identifikim dhe

vlerë për krahasim në rreth të kufizuar personash, ndërsa është pikërisht kjo gjurmë papilare që është përdorur më pas për kryerjen e ekspertimit daktiloskopik krahasues, sipas të cilit kjo gjurmë është formuar nga gishti i madh i dorës së djathtë të kërkuesit.

31. Gjykata, gjithashtu, vëren se gjatë rigjykitimit të çështjes në shkallë të parë, një nga ekspertët kriminalistë të pranishëm në këqyrjen e motoçikletës ka shpjeguar veprimet e kryera për zbulimin, fiksimin dhe marrjen e gjurmëve papilare, të cilat në vijim janë dërguar në Institutin e Policisë Shkencore. Sipas tij, përshkrimi në procesverbalin e këqyrjes i gjurmës papilare të emërtuar me shkronjën E si “gjurmë pëllëmbë” është një lapsus, pasi në fakt kishin të bënin me “gjurmë gishti”, ndërsa ajo është fotografuar dhe fiksuar në gjurmëkopjuesin përkatës.

32. Gjykata çmon të evidentojë se gjurma papilare, në kuptim të nenit 187 të KPP-së, është provë materiale, ndërsa sipas kësaj dispozite, të tilla konsiderohen sendet që kanë shërbyer si mjete për realizimin e veprës penale ose mbi të cilat gjenden gjurmë ose që kanë qenë objekt i veprimeve të pandehurit, si dhe çdo send tjetër që mund të ndihmojë për sqarimin e rrethanave të çështjes, ndërkohë që neni 188 i KPP-së përcakton se provat materiale përshkruhen hollësisht në procesverbal, kur ka mundësi fotografohen ose filmohen dhe me urdhër të organit procedues i bashkohen fashikullit gjyqësor. Për sa i përket këqyrjes, si mjet për kërkimin e provës, ajo rregullohet nga KPP-ja, e cila në nenin 198, pika 1, parashikon rastet dhe format e këqyrjes, duke përcaktuar, ndër të tjera, edhe këqyrjen e sendeve, kur është e nevojshme të zbulohen gjurmët e veprës penale, ndërsa këqyrja dokumentohet përmes përshkrimit, por edhe përmes fotografimeve, filmimeve dhe çdo veprimi tjetër teknik. Në vijim, neni 208, pika 1, i KPP-së përcakton se objekt sekuestrimi janë provat materiale dhe sendet që lidhen me veprën penale kur ato janë të domosdoshme për vërtetimin e fakteve, kurse neni 215, pika 1, i tij përcakton se sendet e sekuestruara sigurohen me vulën e organit procedues ose, në varësi nga natyra e sendeve, me mjete të tjera të përshtatshme që tregojnë se ato ruhen për nevojat e drejtësisë. Për sa i përket veprimtarisë me iniciativë të Policisë Gjyqësore, neni 295 i KPP-së parashikon se për identifikimin e personit ndaj të cilit zhvillohen hetimet ajo kryen të gjitha veprimet e nevojshme, duke përfshirë edhe rilevimet daktiloskopike, kurse neni 300 parashikon se oficerët e Policisë Gjyqësore marrin masa që gjurmët dhe sendet që i përkasin veprës penale të fiksohen e të ruhen dhe që gjendja e vendngjarjes dhe e sendeve të mos ndryshojë dhe kur ka rrezik që gjurmët dhe sendet të ndryshojnë ose të humbasin dhe prokurori nuk mund të ndërhyjë urgjentisht, ata kryejnë veprimet hetimore të domosdoshme dhe, kur është rasti, sekuestrojnë provat materiale dhe sendet që lidhen me veprën penale, sekuestrim ky që vlefësohet nga prokurori brenda dyzet e tetë orëve të ardhshme. Ndërkohë, neni 303 i KPP-së rregullon dokumentimin e veprimeve të Policisë Gjyqësore, duke përcaktuar se ajo dokumenton, qoftë edhe në formë të përmbledhur, të gjitha veprimet e kryera, duke mbajtur procesverbal, ndër të tjera, edhe për këqyrjet dhe sekuestrimet. Për sa i përket provës së ekspertimit, neni 178, pika 1, i KPP-së parashikon se ekspertimi lejohet kur është i nevojshëm zhvillimi i kërkimeve ose marrja e të dhënave ose e vlerësimeve që kërkojnë njohuri të posaçme teknike, shkencore ose kulturore, ndërsa neni 179, pika 1, i tij parashikon se caktimi i ekspertit bëhet duke zgjedhur atë ndërmjet personave që janë regjistruar në librat e caktuar për këtë qëllim ose ndërmjet atyre që kanë njohuri të posaçme në degën përkatëse, ndërkohë që neni 185, pika 1, i KPP-së përcakton se mendimi i ekspertit jepet me shkrim.

33. Në vijim, Gjykata vëren se gjykata e shkallës së parë, në përgjigje të pretendimit të kërkuesit, ka vlerësuar se ai është i pavërtetë dhe i pasaktë, referuar dokumentimit të asaj gjurme papilare në procesverbalin e këqyrjes dhe fotografive shoqëruese të saj. Sipas asaj gjykate, mënyra e marrjes së provës së ekspertimit daktiloskopik dhe procedura e ndjekur nga organi i procedues kanë qenë në përputhje me nenin 179 e vijues të KPP-së, ndaj nga vlerësimi në tërësi i të gjitha provave që ndodhen në dosje arrihet në përfundimin se aktet e ekspertimit dhe riekspertimit janë të sakta e të marra në përputhje me ligjin procedural penal. Pretendimi i kërkuesit është shqyrtuar edhe nga gjykata e apelit,

e cila e ka gjetur të drejtë qëndrimin e gjykatës së shkallës së parë, duke arsyetuar se nuk mund të vihet në dyshim mënyra e marrjes dhe administrimit të gjurmës papilare, si dhe akti i ekspertimit vlerësues i saj vetëm nga fakti se në procesverbalin e këqyrjes ajo nuk është përshkruar si gjurmë gishti, por si pjesë pëllëmbë, rrethanë e cila nuk e bën të papërdorshme atë provë në kuptim të nenit 151, pika 4, të KPP-së së kohës. Sipas saj, gjykata e shkallës së parë ka vlerësuar drejt provat e shqyrtuara, duke u dhënë përgjigje pretendimeve të të pandehurit (kërkuesit) dhe mbrojtësit të tij në lidhje me gjurmën papilare të fiksuar në motoçikletë, të analizuar edhe në raport me përgjigjet e ekspertëve të pyetur në seancë gjyqësore, të cilët kanë marrë dhe analizuar këtë provë në konformitet me dispozitat ligjore procedurale. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në vijim, ka vlerësuar se pretendimi i kërkuesit për papërdorshmërinë e aktit të ekspertimit daktiloskopik nuk ka element diskutimi të kategorisë së zbatimit të ligjit, pasi ai akt i është nënshtruar debatit gjyqësor në të cilin ekspertët kanë dhënë shpjegime për mënyrën e marrjes dhe të formimit, si dhe për konkluzionet e arritura, ndërkohë që fuqia provuese e tij nuk mund të ngrihet në diskutim prej tij (Kolegjit Penal), por si provë shkencore e plotë ajo është e mjaftueshme për të prodhuar identifikimin e autorit.

34. Nga sa më sipër, Gjykata vëren se dokumentimi ligjor i provës së gjurmës papilare nuk duket se paraqet parregullsi të asaj natyre të cilat të vinin në dyshim vlefshmërinë procesuale të saj. Ajo është dokumentuar rregullisht në procesverbalin e këqyrjes së sendit, i cili është mbajtur nga autoriteti i ngarkuar nga ligji (oficeri i Policisë Gjyqësore) në prani edhe të dy ekspertëve të fushës, ku janë pasqyruar të dhënat e nevojshme që ligji kërkon, duke u shoqëruar edhe me fotografi. Zbulimi dhe marrja e gjurmës papilare evidentohet se janë bërë përmes metodave shkencore dhe po ashtu kjo provë është skeduar sipas rregullave të kriminalistikës, sikundër edhe sigurimi i saj në pikëpamje të ruajtjes fizike dhe integritetit duket se është bërë sipas kërkesave të ligjit, por edhe të rregullave të kriminalistikës referuar natyrës së veçantë të saj. Ndaj vetëm fakti se përshkrimi i përgjithshëm në procesverbalin e këqyrjes së sendit i llojit të gjurmës papilare si pjesë pëllëmbë dhe jo gishti, nuk është i mjaftueshëm për të çuar në përfundimin se marrja e kësaj prove nuk është bërë sipas ligjit. Nisur nga kjo, përdorimi i saj në vijim për marrjen e provës së ekspertimit daktiloskopik nuk e bën paligjshme dhe, për rrjedhojë, as të papërdorshme këtë provë (ekspertimin). Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se interpretimi i ligjit procedural nga gjykatat e zakonshme në lidhje me mënyrën e marrjes dhe sigurimit fizik të gjurmës papilare, si dhe përdorimi i saj në vijim për marrjen e provës së ekspertimit daktiloskopik në drejtim të identifikimit të kërkuesit si autor i veprës penale dhe, në këtë kuptim, edhe të fajësisë së tij, nuk duket të jetë arbitrar. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesit është i pabazuar.

35. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar për të gjitha argumentet e parashtruara prej tij.

B.2 Për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor

36. Kërkuesi ka pretenduar se deklarimi i tij fajtor mbi bazën e dyshimeve është një cenim flagrant i së drejtës së tij për t'u prezumuar i pafajshëm dhe se dyshimet gjykatat i kanë çmuar në favor të akuzës, sikurse janë rezultatet e përgjimit ambiantal, përmbajtja e të cilit tregon vetëm për një dyshim të shtetasit O. Xh. se kërkuesi mund të ishte autori i krimit. Po sipas tij, pavarësisht detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, gjykatat e rigjykimit sërish nuk kanë arsyetuar për provat e fajësinë që rëndojnë mbi të, përveçse ato u mëshojnë përsëri provave të cilat janë deklaruar si të papërdorshme, sikurse janë deklarimet e tij në fazën e hetimit paraprak dhe akti i paraqitjes për njohje. Gjithashtu, sipas kërkuesit, gjykatat e kanë filluar procesin me paragjykim se ai është fajtor dhe duhet të dënohej, çka konfirmohet nga fakti se në përfundim të rigjykimit në shkallë të parë, gjykata e ka shpallur vendimin e fajësisë të arsyetuar vetëm 10 minuta pas fjalës së mbrojtjes, çka tregon se ajo e kishte arsyetuar vendimin pa dëgjuar ende pretendimet e mbrojtjes.

37. Subjekti i interesuar ka prapësuar se pretendimi i kërkuarit nuk gjen mbështetje në jurisprudencën kushtetuese dhe atë të GJEDNJ-së. Sipas tij, gjykimi i çështjes ka vijuar për një kohë të gjatë, duke u zhvilluar dy herë në të tria shkallët e gjykimit, kohë e cila ka qenë në shërbim të faktit se gjykatat, para se të jepnin drejtësi, duhej të realizonin në mënyrë shteruese analizën e të gjitha provave dhe t'i përgjigjeshin çdo pretendimi të kërkuarit. Sipas këtij subjekti, gjykatat kanë bërë një vlerësim të kujdesshëm në lidhje me përdorshmërinë, vlerën dhe cilësimin e provave, kanë identifikuar provat e papërdorshme dhe i kanë përjashtuar ato nga vlerësimi i fajësisë së kërkuarit, sikurse janë paraqitura për njohje e kërkuarit nga dëshmitari O. Xh. dhe deklaratimet e kërkuarit gjatë hetimit paraprak. Nga ana tjetër, vijon subjekti i interesuar, gjykatat kanë analizuar fajësinë e kërkuarit vetëm mbi provat e përdorshme, të cilat janë vlerësuar në tërësi dhe në lidhje me njëra-tjetrën, duke mos paracaktuar dhe mbivlerësuar asnjë provë, të cilat i janë nënshtruar debatit gjyqësor nën parimin e kontradiktoritetit, duke arritur në përfundimin se kërkuari ka konsumuar plotësisht elementet e veprave penale për të cilat akuzohet. Gjykata e apelit, vijon ai, u ka dhënë përgjigje të argumentuar dhe shteruese të gjitha pretendimeve të kërkuarit, ndërkohë që edhe vendimi i Gjykatës së Lartë është i arsyetuar dhe shterues. Po sipas këtij subjekti, për sa i përket kohës së shpenzuar nga gjykata e shkallës së parë për marrjen e vendimit në dhomën e këshillimit, vlerësimi i kërkuarit është i njëanshëm dhe nuk mund të kundërvendoset ndaj një gjykimi të gjatë dhe kompleks, ndaj një fakti i tillë nuk mund të mbështesë pretendimin e tij për cenimin e prezumimit të pafajësisë. Së fundmi, sipas subjektit të interesuar, mënyra e vlerësimit të provave nga gjykatat e zakonshme nuk është në juridiksionin kushtetues.

38. Sipas nenit 30 të Kushtetutës, kushdo quhet i pafajshëm përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë. Ndërsa neni 142, pika 1, i saj parashikon se vendimet gjyqësore duhet të jenë të arsyetuara.

39. Gjykata ka theksuar se, në rastin e gjykimit penal, parimi i prezumimit të pafajësisë është një nga elementet përbërës të procesit të rregullt ligjor. Ai kërkon që deklarimi i fajësisë të të pandehurit të bëhet nga gjykata vetëm pas një shqyrtimi të plotë të çështjes. Asnjë masë që barazohet me dënimin nuk mund të jepet ndaj një të pandehuri pa u provuar fajësia e tij përtej çdo dyshimi të arsyeshëm (*shih vendimet nr. 27, datë 29.4.2025; nr. 20, datë 3.4.2024; nr. 4, datë 21.2.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri ka kryer krimin për të cilin akuzohet. Barra e provës i takon palës akuzuese dhe çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit. Gjykatat duhet ta mbështesin vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza. Ato janë të detyruara të përcaktojnë faktet e çështjes, të rëndësishme për vlerësimin e përgjegjësisë ligjore të të akuzuarit, sa më qartë dhe saktë të jetë e mundur dhe nuk mund t'i paraqesin ato thjesht si aludime ose dyshime (*shih vendimet nr. 38, datë 12.7.2023; nr. 10, datë 12.4.2022; nr. 12, datë 24.4.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Lidhur me arsyetimin e vendimeve gjyqësore, Gjykata ka pohuar se e drejta për proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkzioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimet nr. 21, datë 26.9.2022; nr. 67, datë 10.11.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Nën dritën e standardeve kushtetuese të mësipërme, si dhe duke mbajtur në konsideratë pretendimet dhe prapësimet e palëve, Gjykata do të verifikojë nëse në procesin penal të zhvilluar ndaj kërkuarit gjykatat e zakonshme kanë respektuar garancitë procedurale të parimit të prezumimit të pafajësisë, që kanë të bëjnë me ndalimin e sjelljes paragjyqëse nga gjykata e shkallës së parë për shkak të shpejtësisë së marrjes së vendimit të dënimin, barrën e provës dhe vlerësimin e dyshimeve në favor të kërkuarit, si dhe prezumimet ligjore dhe të faktit në përcaktimin e fajësisë së tij. Po ashtu, Gjykata

do të verifikojë nëse gjykatat e zakonshme u kanë dhënë përgjigje të arsyetuar pretendimeve të kërkuarit për garancitë procedurale të parimit të prezumimit të pafajësisë.

42. Lidhur me sjelljen paragjyqese të gjykatës së shkallës së parë, Gjykata, bazuar në kontekstin e rrethanave konkrete të çështjes, çmon se kohëzgjatja e pakët e bisedimeve të trupit gjykues në dhomën e këshillimit nuk përbën në vetvete argument të mjaftueshëm kushtetues. Në këtë vlerësim, Gjykata mban në konsideratë se gjykimi i çështjes ka vijuar në kohë për më shumë se një vit dhe anëtarët e trupit gjykues kanë pasur mundësi të dëgjojnë drejtpërdrejt dhe të reflektojnë në mënyrë kritike për çdo pretendim të palëve, sikundër edhe për provat e marra në gjykim dhe të dhënat e ofruara nga ato. Në këtë kuptim, nuk përjashtohet mundësia që vendimi i përmbledhur të jetë parapërgatitur nga kryetari i trupit gjykues dhe trupit gjykues t'i jetë dashur një kohë e shkurtër për vendimmarrje. Për këtë arsye, fakti që vendimi i gjykatës së shkallës së parë në rigjykimin e çështjes është shpallur i arsyetuar 10 minuta pas mbylljes së diskutimit të mbrojtjes nuk përbën argument të mjaftueshëm për të vërtetuar shkeljen e parimit të prezumimit të pafajësisë, ndaj pretendimi i kërkuarit bazuar në këtë argument nuk qëndron.

43. Një argument tjetër i kërkuarit ka të bëjë me vlerësimin e provave nga gjykatat, në kuptimin që provat e shqyrtuara, në veçanti përgjimi i komunikimeve, kanë ngritur vetëm dyshime dhe ndonëse dyshimet duhet të ishin vlerësuar në favor të kërkuarit, gjykatat e zakonshme, në shkelje të parimit të prezumimit të pafajësisë, i kanë vlerësuar në favor të akuzës, duke dhënë vendim fajësie për kërkuarin.

44. Në parantezë të analizës së këtij argumenti, Gjykata vëren se vlerësimi i provave është detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, për qëllime të procesit gjyqësor që ato zhvillojnë, ndërsa detyra e kësaj Gjykate është të shqyrtojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese (shih vendimet nr. 33, datë 14.11.2022; nr. 3, datë 23.2.2016; nr. 42, datë 7.7.2014, të Gjykatës Kushtetuese). Kur vlerësimi i provave nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ka cenuar parimet, standardet ose të drejtat kushtetuese, atëherë çështja i nënshtrohet kontrollit kushtetues (shih vendimet nr. 63, datë 20.11.2023; nr. 19, datë 4.4.2023; nr. 19, datë 7.7.2022, të Gjykatës Kushtetuese). Mbi bazën e këtij standardi dhe në kushtet kur mënyra e vlerësimit të provave nga gjykatat e zakonshme është vënë në dyshim nga kërkuari, si shkak për të cilin atij i është cenuar e drejta themelore për t'u prezumuar i pafajshëm, Gjykata çmon se prapësimi i subjektit të interesuar se vlerësimi i provave është jashtë juridiksionit kushtetues nuk qëndron. Për këtë arsye, Gjykata në vijim do të analizojë vlerësimin e provave në procesin penal të zhvilluar ndaj kërkuarit në kuptimin e garancive të parimit të prezumimit të pafajësisë, pra nëse ka pasur zhvendosje të barrës së provës nga prokurori te kërkuari dhe nëse fajësia e këtij të fundit është vendosur përtej çdo dyshimi të arsyeshëm.

45. Nga materialet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi kushtetues, Gjykata konstaton se çështja penale është regjistruar për herë të parë në gjykatën e shkallës së parë në datën 31.1.2011 dhe gjykimi fillestar i saj në të tria shkallët ka vijuar përgjatë më shumë se 5 vjetëve. Çështja është regjistruar për rigjykim në shkallën e parë në datën 26.1.2018 dhe ka përfunduar aty pas më shumë se 1 viti. Në përfundim të rigjyimit, gjykata e shkallës së parë ka vlerësuar se akuzat ndaj kërkuarit provohet tej çdo dyshimi të arsyeshëm. Në lidhje me fajësinë e tij, në përmbushje edhe të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, gjykata e shkallës së parë ka analizuar provat duke përcaktuar rrethanat faktike të mëposhtme.

46. Së pari, në kohën e ngjarjes, më 27.1.2010, rreth orës 22:30, kërkuari (i cili banonte në Vlorë) provohet të ketë qenë në qytetin e Durrësit, ku ka ndodhur ngjarja. Ndonëse kërkuari dhe mbrojtësi e kanë mohuar vazhdimisht këtë rrethanë, gjykata ka evidentuar se nga tabulatet telefonike dhe qelizat e logimit të marra nga kompania telefonike rezultonte se i pandehuri kishte pasur disa thirrje hyrësdalëse nga qyteti i Durrësit, ku ora e fundit ka qenë 23:00:40, e interceptuar nga antenat në qytetin e Shijakut. Kjo e dhënë, sipas gjykatës, është konfirmuar edhe me dëshmitë e dy dëshmitarëve, të cilët kanë dëshmuar se kërkuari kishte fjetur në shtëpinë e tyre në Shijak natën e datës 27.1.2010, duke u gdhirë data 28.1.2010.

47. Së dyti, autorët e veprës penale kanë përdorur për kryerjen e krimit një motoçikletë, e cila është gjetur e braktisur një ditë pas ngjarjes dhe është sekuestruar. Në nxjerrjen e kësaj rrethane faktike, gjykata e shkallës së parë është bazuar në: i. dëshminë e dëshmitarit B. C., i cili ka parë se autorët e veprës penale që kanë ardhur dhe janë larguar nga vendngjarja me motoçikletë; ii. në procedurën e njohjes së sendit (motoçikletës) prej tij, të zhvilluar dy ditë pas ngjarjes. Dëshmitari rezulton të ketë pasur njohuri të specializuara për mjetet motorike për shkak të përvojës së punës, gjë që dëshminë e tij e bën të besueshme. Nga ana tjetër, procedura e njohjes është zhvilluar pas dy ditëve nga ngjarja, kohë në të cilën dëshmitari ka pasur mundësi të kujtonte karakteristikat e motorit, ndërkohë që deri në këtë moment nuk dihej ende autori i ngjarjes, çka e bën të besueshme njohjen.

48. Së treti, kërkuesi ka përdorur motoçikletën në kryerjen e krimit. Ky fakt është provuar nga motoçikleta e sekuestruar, gjurma papilare e identifikuar aty dhe ekspertimet daktiloskopike të gjurmës papilare.

49. Së katërti, kërkuesi ka qenë personi që ka qëlluar në lokalin e shtetasit B. C. kur ka ndodhur ngjarja. Ky fakt është provuar nga rezultatet e përgjimit ambiantal të dëshmitarëve O. Xh. dhe E. A., ku i pari është shprehur me siguri të plotë se i pandehuri ka qenë personi që ka kryer krimin. Lidhur me argumentin e kërkuesit se përgjimi në përmbajtje tregon vetëm një dyshim në lidhje me autorësinë e tij në krim dhe ky dyshim është çmuar nga gjykatat e zakonshme në favor të akuzës, Gjykata eidenton se nga komunikimet e përgjuara, në ndryshim nga sa pretendon kërkuesi, nuk rezultojnë dyshime apo aludime për autorësinë e tij. Megjithatë, kjo provë është vlerësuar nga gjykatat e zakonshme në harmoni edhe me provat e tjera të administruara, duke mos i dhënë përgjimit vlerë të paracaktuar dhe duke mos zhvendosur barrën e provës tek kërkuesi.

50. Çështja e kërkuesit është gjykuar në vijim nga gjykata e apelit, e cila i ka vlerësuar sërish provat sipas nenit 152 e vijues të KPP-së dhe ka arritur në përfundimin se fajësia e kërkuesit provohej plotësisht. Sipas gjykatës së apelit është provuar se kërkuesi ka shkuar në vendngjarje me motoçikletë, me një bashkëpunëtor të paidentifikuar, i cili ka qëndruar në motoçikletë. Kërkuesi është futur në lokal me kapuç në kokë, por pa e mbuluar fytyrën, dhe ka qëlluar me automatik në drejtim të viktimave. Pasi ka kryer vrasjen e tre shtetasve, ai ka hipur në motoçikletë dhe është larguar me bashkëpunëtorin. Më pas, ata kanë braktisur motorin dhe një skafandër në një lagje të qytetit të Durrësit. Në përcaktimin e këtyre fakteve, gjykata e apelit është bazuar në analizën e përmbajtjes së një numri provash, të tilla si: i. motoçikleta e sekuestruar, gjurma papilare e identifikuar në motoçikletë dhe dy aktet e ekspertimit daktiloskopik, sipas të cilave gjurma papilare në motoçikletë ishte formuar nga gishti i madh i dorës së djathtë të të pandehurit; ii. deklaratimet e shtetasit B. C. dhe procedura e njohjes së motoçikletës prej tij; iii. shpjegimet e dëshmitarit O. Xh. dhe rezultatet e përgjimit ambiantal të tij dhe dëshmitarit tjetër E. A.; iv. tabulatet dhe qelizat e antenave telefonike të kompanisë përkatëse, sipas të cilave numri i telefonit të kërkuesit ka pasur thirrje hyrëse dhe dalëse në datën 27.1.2010, nga ora 18:07:12 deri në orën 23:00:40 dhe këto thirrje janë kapur nga qeliza, antena MUZEU (*previously* 89) Durrës; v. dëshmitë e dëshmitarëve Xh. B. dhe M. B., të cilët kanë shpjeguar se kërkuesi ka shkuar dhe ka fjetur në shtëpinë e tyre në Shijak natën e datës 27.1.2010.

51. Gjykata e apelit ka shpjeguar në vendimin e saj edhe arsyet përse nuk qëndronin kundërshtimet që kërkuesi ka pasur për përmbajtjen e provave dhe saktësinë e tyre. Konkretisht, gjykata e apelit ka shpjeguar se rezultatet e përgjimit ambiantal dhe procedura e njohjes së kërkuesit nga dëshmitari O. Xh janë prova të veçanta, të ndara nga njëra tjetra, ndaj pavlefshmëria e njohjes nuk e bën të pavlefshëm përmbajtjen e përgjimit, arsye për të cilën vendimi i gjykatës së shkallës së parë nuk ka kontradiktë në këtë drejtim. Po ashtu, sipas gjykatës së apelit, fakti që qelizat telefonike përcaktojnë se kërkuesi ka qenë në zonën e Rrashbullit në 22:30:18 nuk përmbys faktin se ai nuk ka qenë në vendngjarje sepse ora e saktë e kryerjes së veprës penale nuk është përcaktuar nga aktet e procedimit penal, në të cilat është arritur në një përfundim të përafërt – rreth orës 22.30. Lidhur me këtë fakt,

gjykata e apelit ka vënë në dukje se në kushtet e një ngjarjeje me tepër tension e pasoja dhe mjetit të përdorur, distanca nga vendngjarja në zonën e Rrashbullit përshkohet shumë shpejt. Gjithashtu, gjykata e apelit i është përgjigjur edhe pretendimit të kërkuarit për mungesën e debatit gjyqësor mbi tabulatet telefonike, duke vënë në dukje se ai ishte njohur me këtë provë në përfundim të hetimeve paraprake, se prokurori ka kërkuar marrjen e saj si provë, se gjykata e ka pranuar atë kërkesë, se ajo provë është administruar në seancën gjyqësore të datës 12.12.2017 dhe kërkuari nuk ka pasur ndonjë kontestim lidhur me të.

52. Kërkuari ka paraqitur rekurs, duke ngritur ndër të tjera, edhe pretendimin për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë, të cilin e ka lidhur me mënyrën e vlerësimit të provave, të cilat sipas tij vetëm ngrenë dyshime, ndaj ato duhet të ishin vlerësuar në favor të tij dhe jo kundër tij. Gjikata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuarit, duke konfirmuar se nga gjykatat më të ulëta provat janë analizuar e shqyrtuar në zbatim të drejtë të nenit 152 të KPP-së dhe si rrjedhojë e analizës, është arritur në përfundimin se i gjykuari i ka konsumuar plotësisht elementet e veprave penale për të cilat ai akuzohet. Sipas Gjykatës së Lartë, gjykata e apelit, në zbatim të nenit 152 të KPP-së, ka vlerësuar dhe analizuar provat në tërësi dhe në lidhje me njëra-tjetrën, duke mos paracaktuar dhe mbivlerësuar asnjë prove, si dhe duke i dhënë përgjigje të argumentuar dhe shteruese pretendimit të kërkuarit. Provat i janë nënshtruar debatit gjyqësor nën parimin e kontradiktoritetit, ku palët kanë pasur mundësinë të diskutojnë rreth fuqisë provuese të secilës provë të lejuar dhe administruar gjatë atij gjykimi. Në këtë drejtim, Gjykata e Lartë ka konfirmuar arsyetimin e gjykatës së apelit, duke evidentuar se pretendimi i kërkuarit për administrimin e tabulateve telefonike është i pabazuar në ligj. Në seancën e datës 21.3.2017, prokurori ka kërkuar shqyrtimin e atij dokumenti, së bashku me aktet e tjera shpresore, të paraqitura në tetë fashikuj; tabulatet janë administruar nga gjykata si provë e kërkuar nga prokurori, duke u urdhëruar bashkimi i saj, sikundër i akteve të tjera shpresore të gjendura në 8 fashikujt e paraqitur nga prokurori, me fashikullin gjyqësor sipas nenit 371 të KPP-së. Po ashtu, Gjykata e Lartë i ka dhënë përgjigje të shprehur edhe pretendimeve të kërkuarit lidhur me përdorshmërinë e përgjimit të dëshmitarëve dhe aktit daktiloskopik të gjurmës papilare në motoçikletë, duke vlerësuar se ishin pretendime të pabazuara në ligj.

53. Për sa më lart, Gjykata çmon se gjykatat e zakonshme, përfshirë Gjykatën e Lartë kanë përmbushur detyrimin e tyre kushtetues për respektimin e parimit të prezumimit të pafajësisë në vlerësimin e provave. Ato nuk kanë zhvendosur barrën e provës të kërkuarit dhe nuk kanë nxjerrë prezumime fakti të paarsyeshme. Gjykatat e faktit kanë arritur në përfundimin se kërkuari ishte autor i veprave penale, duke analizuar për këtë qëllim në vendimet e tyre përmbajtjen e provave të shqyrtuara dhe duke shpjeguar se si ato lidheshin me njëra-tjetrën, pa i dhënë ndonjë prej tyre vlerë të paracaktuar. Ato kanë përcaktuar fajësinë e kërkuarit përtej dyshimeve të arsyeshme, bazuar në një mori provash përmbajtja e të cilave është analizuar dhe arsyetuar mjaftueshëm. Po ashtu, gjykatat e zakonshme, përfshirë Gjykatën e Lartë kanë dhënë përgjigje të arsyetuar përse pretendimi i kërkuarit lidhur me garancitë ligjore procedurale për vlerësimin e provave ishte i pabazuar. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar.

B.3 Për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj të lidhur me standardin e arsyetimit

54. Kërkuari ka pretenduar arsyetimin e gabuar të vendimit lidhur me kërkesën për gjykim të shkurtuar të paraqitur përpara fillimit të rigjykimit në shkallë të parë. Sipas tij, gjykata e shkallës së parë e ka arsyetuar refuzimin e kërkesës me argumentin se përderisa Gjykata e Lartë e kishte kthyer çështjen për rigjykim në shkallë të parë, ajo nuk mund të gjykohej në gjendjen që ishin aktet, por megjithatë debati gjyqësor është zhvilluar mbi të njëjtat prova të administruara në fashikullin e gjykimit dhe gjykata nuk ka marrë ndonjë provë të re. Sipas tij, gjykata e apelit nuk i ka dhënë përgjigje të arsyetuar, sipas rregullave të mendimit të shëndoshë, pretendimit të ngritur në ankim ndaj vendimit të

ndërmjetëm të gjykatës së shkallës së parë. Kërkuesi ka pretenduar se pohimi i gjykatës se debati gjyqësor ishte i domosdoshëm për zbatimin e detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, përbën mohim të hapur të drejtësisë, pasi Gjykata e Lartë në vendimin e saj kritikonte arsyetimin e gjykatave të faktit, por nuk orientonte për marrjen e ndonjë prove të re. Po ashtu, vijon kërkuesi, edhe argumenti tjetër i gjykatës së apelit është bishtnim nga thelbi i problemit, pasi fakti që mbrojtja e tij ka debatuar për pavlefshmërinë e aktit të ekspertimit daktiloskopik dhe papërdorshmërinë e procesverbalit të njohjes, ka qenë një qëndrim i detyruar që ka ndodhur *ex post*, vetëm pasi është vënë përpara mohimit të së drejtës për gjykim të shkurtuar, ndaj një rrethanë e tillë nuk mund të përlligjë vendimmarrjen e gjykatës së shkallës së parë. Kërkuesi ka pretenduar se vendimi për refuzimin e gjykimit të shkurtuar i ka mohuar në mënyrë arbitrare favorët që buronin prej tij në planin e sanksionit penal.

55. Subjekti i interesuar ka prapësuar se gjykatat me të drejtë kanë arsyetuar se në gjendjen që ndodheshin aktet, ndërsa çështja ishte kthyer për rigjykim nga Gjykata e Lartë në fazën e shqyrtimit me debat, si dhe bazuar mbi faktin e një sërë pretendimesh të kërkuesit për pavlefshmëri të akteve dhe papërdorshmëri të provave, nuk mund të pranonin kërkesën për gjykim të shkurtuar. Sipas këtij subjekti, duke pasur parasysh *ratio legis* të institutit të gjykimit të shkurtuar, që është ekonomia gjyqësore, pranimi i gjykimit të shkurtuar në rastin konkret do të përbënte nonsens juridik, pasi nuk mund të flitej më për ekonomi gjyqësore në kuptimin që legjislatori ka dashur të pasqyrojë në dispozitat përkatëse, edhe pse heqja dorë nga çdo provë, në vetvete, përbën ekonomi gjyqësore në vijim të procesit. Nga ana tjetër, po sipas tij, edhe debati për çështjen nuk do të mund të bëhej vetëm mbi aktet e hetimit paraprak, në abstragim të gjykimeve të zakonshme që tashmë ishin zhvilluar, ndërsa palët sigurisht që do t'u referoheshin atyre dhe, në këtë aspekt, bie kërkesa për aplikimin e gjykimit të shkurtuar bazuar në pranimin e akteve të hetimit paraprak. Ai ka prapësuar se kërkuesi gjatë gjithë procesit, përpara dhe pas kthimit të çështjes për rigjykim, ka pasur në vijimësi pretendime për pavlefshmëri të akteve dhe papërdorshmëri të provave, ndaj kërkesat për të përfituar nga ato dhe kërkesa për përfitim nga gjykimi i shkurtuar janë në kontradiktë me njëra-tjetrën. Për më tepër, sipas tij, që vlerësimi nëse një vendim mund të merret mbi bazën e akteve në dispozicion, pa dëmtuar drejtësinë dhe interesat e ligjshëm të të pandehurit, është diskrecion i gjykatës.

56. Gjykata ka theksuar se e drejta për të mos u dënuar pa ligj (*nullum crimen nulla poena sine lege*), e garantuar nga neni 29 i Kushtetutës, është një element thelbësor i shtetit të së drejtës. Ky parim duhet të interpretohet dhe zbatohet në mënyrë që të ofrojë garanci efektive kundër ndjekjes, deklarimit fajtor dhe dënimit arbitrar (*shih vendimet nr. 32, datë 30.5.2023; nr. 16, datë 15.6.2009; nr. 14, datë 17.4.2007, të Gjykatës Kushtetuese*). Nga ana tjetër, për sa i takon ritit procedural të gjykimit të shkurtuar, Gjykata ka pohuar se ai (gjykimi i shkurtuar) nuk realizohet automatikisht vetëm me kërkesën e të pandehurit, por kërkon edhe miratimin e gjyqtarit dhe në rast se ai ka dyshime mbi këtë vlerësim, kjo mjafton që të rrëzojë kërkesën e të pandehurit (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 10.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

57. Ndërsa në lidhje me karakteristikat e gjykimit të shkurtuar, i cili hyn në kategorinë e gjykimeve të posaçme, në jurisprudencën kushtetuese është pohuar se kur i pandehuri ka bërë kërkesë që të procedohet me këtë lloj gjykimi, nëse gjykata e zakonshme çmon se çështja mund të zgjidhet në gjendjen që janë aktet, pa iu nënshtruar provat debatit gjyqësor dhe pa marrë prova të reja, vlerësim i cili konsiston në bindjen e brendshme të gjyqtarit, vendos gjykimin e shkurtuar. Pra, gjykimi i shkurtuar nuk realizohet automatikisht vetëm me kërkesën e të pandehurit, por kërkon edhe miratimin e gjyqtarit, i cili nëse ka dyshime për këtë vlerësim, mund të rrëzojë kërkesën e të pandehurit për të proceduar me gjykim të posaçëm dhe të vazhdojë gjykimin me procedurën e zakonshme, duke respektuar parimet e procesit të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 10.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

58. Gjithashtu, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se të drejtat individuale, qoftë edhe të natyrës procedurale (këto të fundit të konceptuara në funksion dhe të garancive të të drejtave materiale), duhet të interpretohen gjithmonë në atë mënyrë që të jenë efektive (*shih vendimet nr. 56, datë 9.11.2023; nr. 6 datë 22.2.2022; nr. 5, datë 2.3.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

59. Për sa i takon ndarjes së detyrave midis juridiksionit kushtetues dhe atij të gjyqësorit të zakonshëm, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se ajo ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim për një proces të rregullt ligjor dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave, interpretim të ligjit dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 63, datë 20.11.2023; nr. 34, datë 17.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas Gjykatës, detyrë e saj është të vlerësojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrar, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës. Gjykata nuk vepron si shkallë e katërt gjykimi, por ajo ndërhyr atëherë kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose është i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimet nr. 59, datë 14.11.2023; nr. 30, datë 29.5.2023; nr. 29, datë 1.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

60. Mbi bazën e këtyre standardeve kushtetuese, Gjykata do të kontrollojë nëse interpretimi i ligjit nga gjykatat e zakonshme ka garantuar efektivitetin e së drejtës individuale me natyrë procedurale të gjykimit të shkurtuar, e cila është në funksion të parimit të mosdënimit pa ligj, të parashikuar nga neni 29 i Kushtetutës.

61. Për sa i përket kërkesës për gjykim të shkurtuar, neni 404 i KPP-së së kohës parashikonte se gjykata e shqyrtonte këtë lloj kërkesë përpara se të fillojë shqyrtimi gjyqësor dhe kur çmon se çështja mund të zgjidhet në gjendjen që janë aktet vendos të pranojë gjykimin e shkurtuar. Në të kundërt, ajo e refuzon kërkesën dhe vazhdon me gjykim të zakonshëm. Vendimi i gjykatës, si në rastin kur pranon gjykimin e shkurtuar, ashtu edhe kur e refuzon atë, është një vendim i ndërmjetëm.

62. Duke iu kthyer rastit konkret, Gjykata vëren se nga aktet e paraqitura bashkëlidhur ankimit kushtetues individual, rezulton se kërkesa për gjykim të shkurtuar është paraqitur përpara ndryshimeve që ka pësuar KPP-ja me ligjin nr. 35/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, kur me ligjin e kohës lejohej kërkitimi i gjykimit të shkurtuar edhe për veprat penale që parashikonin si dënim burgimin e përjetshëm, siç është edhe ajo për të cilën akuzohej kërkuuesi.

63. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës në vendimin e saj ka arsyetuar se për kërkesën për gjykim të shkurtuar të paraqitur përpara fillimit të rigjyimit në shkallë të parë ka disponuar me vendim të ndërmjetëm, duke i argumentuar arsyet në procesverbalin e seancës dhe duke e rrëzuar atë. Konkretisht, ajo gjykatë ka arsyetuar dhe vendosur si më poshtë: “*Të mos pranojë kërkesën e mbrojtjes për ushtrimin e së drejtës për gjykim të shkurtuar në gjendjen që janë aktet për faktin se vendimi i Gjykatës së Lartë, Kolegji Penal i saj, i cili ka prishur dy vendimet, vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë Durrës dhe vendimin e Gjykatës së Apelit Durrës, e ka kthyer çështjen për rigjykim dhe për rrjedhojë nuk mund të gjykohet në gjendjen që janë aktet.*”.

64. Gjykata e Apelit Durrës, nga ana e saj, pasi ka marrë në shqyrtim ankimin e kërkuuesit, e ka vlerësuar të drejtë qëndrimin e gjykatës së shkallës së parë për refuzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar. Gjykata e apelit ka arsyetuar se në vlerësim dhe respektim të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë ka qenë e domosdoshme që për gjykimin e çështjes së kërkuuesit gjykimi të zhvillohej me ritin e gjykimit të zakonshëm, në mënyrë që të gjitha provat e marra t’i nënshtroheshin debatit gjyqësor, e parë kjo edhe në raport me qëndrimet dhe pretendimet e vet kërkuuesit. Gjithashtu, sipas saj, refuzimi

i kërkesës për gjykim të shkurtuar ishte i drejtë nisur edhe nga fakti se kërkuesi, gjatë vijimit të procesit, ka ngritur pretendime për pavlefshmëri të akteve dhe për papërdorshmëri të provave.

65. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuarit, ndërkohë për pretendimin e ngritur nga ai për refuzimin e gjykimit të shkurtuar, pasi ka konstatuar se arsyetimi i vendimit të ndërmjetëm nga gjykata e shkallës së parë është bërë në procesverbalin e seancës gjyqësore, ka theksuar faktin se ky qëndrim është mbështetur dhe arsyetuar nga gjykata e apelit në vendimin e saj. Sipas atij kolegji, kjo vendimmarrje e gjykatave më të ulëta ka qenë e imponuar nga urdhërimet e vendimit të parë të Gjykatës së Lartë (nr. 00-2016-754 (95), datë 4.5.2016) që ka dërguar çështjen për rigjykim (*shih paragrafin 47 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

66. Duke mbajtur parasysh qasjen e gjykatave të zakonshme për kërkesën për gjykim të shkurtuar, Gjykata vëren se ato e kanë arsyetuar qëndrimin e tyre për këtë çështje bazuar në tre qëndrime: *së pari*, sepse kthimi i çështjes për rigjykim nga Gjykata e Lartë ka sjellë si pasojë humbjen e së drejtës për kërkim për gjykim të shkurtuar (qëndrim ky i mbajtur nga gjykata e shkallës së parë), *së dyti*, sepse gjykimi i shkurtuar nuk ishte i mundur duke pasur parasysh natyrën e detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë për gjykatat e rigjykimit dhe, *së treti*, sepse gjykimi i shkurtuar nuk ishte i mundur përderisa kërkuesi gjatë procesit kishte ngritur pretendime për pavlefshmëri të akteve dhe papërdorshmëri të provave.

67. Duke marrë në analizë këto tre qëndrime, Gjykata vëren se për *qëndrimin e parë* të gjykatave të zakonshme, atë që lidhet me argumentin se kthimi i çështjes për rigjykim nga Gjykata e Lartë ka sjellë si pasojë humbjen e së drejtës për kërkim të gjykimit të shkurtuar, rezulton se në procesin penal i pandehuri gëzon të drejtën procedurale për të kërkuar gjykim të shkurtuar sipas nenit 403 të KPP-së (sipas përmbajtjes në kohën e paraqitjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar) dhe fakti që çështja ishte kthyer për rigjykim nuk përbënte sipas ligjit një rrethanë përcaktuese ose skualifikuese për moslejimin e kërimit për gjykim të shkurtuar nga kërkuesi. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se në këto kushte (të rishqyrtimit të plotë) procesi konsiderohet se fillon nga e para dhe, për pasojë, i pandehuri gëzon të gjitha të drejtat procedurale që do të gëzonte në një gjykim të zakonshëm, përfshirë edhe të drejtën për të përfutur nga gjykimi i shkurtuar, pasi vetëm në këtë mënyrë e drejta individuale me natyrë procedurale e gjykimit të shkurtuar është efektive. Në këtë kuptim, për sa kohë norma ligjore nuk përmban ndonjë ndalim të shprehur për të proceduar me gjykim të shkurtuar në rigjykimin e çështjes dhe, për rrjedhojë, bërjen ekonomi gjyqësore për procesin në vijim, sikundër pranohet edhe nga subjekti i interesuar, interpretimi i ligjit nga gjykatat e zakonshme në këtë drejtim nuk duket i arsyeshëm.

68. Për sa i takon *qëndrimin të dytë*, i cili lidhet me faktin se gjykimi i shkurtuar nuk ishte i mundur duke pasur parasysh natyrën e detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë për gjykatat e rigjykimit, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë ka urdhëruar rigjykimin e çështjes në mënyrë që gjykatat e faktit “*të vlerësojnë çdo element indicar provues në drejtim të tregimit të përgjegjësive së kërkuarit, duke shpjeguar në mënyrë të detajuar kriterin e logjikën e ndjekur nëpërmjet një arsyetimi korrekt juridik*”. Thënë ndryshe, Gjykata e Lartë ka gjetur shkelje në arsyetimin e gjykatave të faktit për çmuarjen e provave të fajësisë dhe lidhjen mes tyre (provave). Ndryshe nga sa vlerësojnë Gjykata e Lartë (në rigjykim) dhe ajo e apelit, Gjykata çmon se detyra e lënë nga Gjykata e Lartë në kuadër të rigjykimit nuk është e tillë që të përbëjë pengesë për gjykatat e rigjykimit që të vlerësojnë dhe vendosin për pranimin ose jo të kërkesës për gjykim të shkurtuar për sa kohë që ekziston mundësia që arsyetimi dhe çmuarja e provave (detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë) mund të realizohen edhe në gjendjen që janë aktet, çka përbën edhe thelbin e gjykimit të shkurtuar. Natyrisht, ashtu siç ka theksuar edhe Gjykata në jurisprudencën e saj në lidhje me institutin e gjykimit të shkurtuar, vendimi për të pranuar ose jo kërkesën për gjykim të shkurtuar mbetet në çmimin dhe bindjen e gjyqtarit të seancës, i cili, në kushtet kur nuk ekziston një pengesë për zbatimin e këtij riti gjykimi si rezultat i vendimit që ka urdhëruar rigjykimin, ka detyrimin që të arsyetojë

vetë dhe në mënyrë shteruese arsyet e rrëzimit të kërkesës, pra duke parashtruar argumente konkrete, të cilat tregojnë, nga njëra anë, nevojën për të proceduar me gjykim të zakonshëm dhe, nga ana tjetër, për pamundësinë e zgjidhjes së çështjes në gjendjen që janë aktet. Në këtë kuptim, interpretimi i ligjit nga gjykatat e zakonshme në raport me atë situatë faktike dhe ligjore në rastin konkret nuk duket i arsyeshëm.

69. Lidhur me *qëndrimin e tretë*, atë që ka të bëjë me faktin se gjykimi i shkurtuar nuk ishte i mundur përderisa kërkuesi, gjatë procesit, kishte ngritur pretendime për pavlefshmëri të akteve dhe për papërdorshmëri të provave, Gjykata vëren se në procesin e rigjyimit në shkallë të parë, referuar procesverbalit të seancës gjyqësore të datës 21.2.2017, pas hapjes së seancës dhe përpara fillimit të shqyrtimit gjyqësor, në kuadër të kërkesave paraprake, mbrojtësi i kërkuetit i pajisur me të gjitha tagrat nga ai, ka kërkuar të procedohet me gjykim të shkurtuar. Për këtë kërkesë, pasi ka marrë mendimin e prokurorit, gjykata është shprehur në seancën e radhës, atë të datës 6.3.2017, duke vendosur mospranimin e saj. Pas parashtrimit hyrës dhe kërkesës për prova nga prokurori, seanca gjyqësore është shtyrë. Në seancën e datës 21.3.2017, mbrojtësi i kërkuetit ka depozituar një kërkesë me shkrim për deklarimin e papërdorshmërisë së aktit të ekspertimit daktiloskopik vlerësues të gjurmës papilare, pavlefshmërinë relative për shkak të formës dhe papërdorshmërinë për shkak të përmbajtjes së aktit të njohjes së personit (të pandehurit) nga shtetasi O. Xh., si dhe papërdorshmërinë e përgjimit ambiental të dëshmitarëve O. Xh. dhe E. A. Për këtë kërkesë, për sa u përket pretendimeve për papërdorshmëri të provave, gjykata ka vendosur që të shprehet në vendimin përfundimtar, kurse për sa u përket pretendimeve për pavlefshmëri të aktit, për shkak të formës, ka vendosur rrëzimin e kërkesës si të pabazuar. Procesi gjyqësor më pas ka vijuar me marrjen e provave.

70. Gjykata vëren gjithashtu se sipas nenit 129, pika 2, të KPP-së së kohës, edhe pavlefshmëria e akteve të hetimit paraprak duhet të kundërshtohet përpara se të fillojë shqyrtimi gjyqësor. Ndërkohë, për sa i përket marrjes së provave, neni 151 i KPP-së së kohës parashikonte se në gjykim provat merren nga gjykata me kërkesën e palëve, ndërsa pretendimet për papërdorshmërinë e provave, për shkak të marrjes së tyre në shkelje të ndalimeve të parashikuara nga ligji, mund të ngrihen në çdo gjendje dhe shkallë të procedimit. Neni 355 i kodit parashikon se pas fazës së shqyrtimit të kërkesave paraprake, deklarohet hapja e shqyrtimit gjyqësor dhe në vijim, palët, sipas radhës së përcaktuar në nenin 356, bëjnë parashtrimet hyrëse dhe kërkesat për prova, ndërsa është gjykata ajo që vendos për marrjen e tyre dhe se palët mund të ngrenë pretendime për marrjen e provave gjatë shqyrtimit gjyqësor (neni 357).

71. Nga sa më lart, duket se kërkesa për gjykim të shkurtuar është paraqitur dhe gjykata e shkallës së parë ka disponuar në lidhje me të, përpara se i pandehuri (kërkuesi) gjatë vijimit të procesit të ketë ngritur pretendime për pavlefshmëri të akteve ose për papërdorshmëri të provave. Në këtë kuptim, ndërsa ngritja e pretendimeve të tilla mund të përbënte shkak për revokimin e vendimit të ndërmjetëm për të proceduar me gjykim të shkurtuar, e kundërta, paraqitja e tyre gjatë vijimit të procesit pas refuzimit nga gjykata të kërkesës për gjykim të shkurtuar, nuk mund të shërbejë si argument justifikues për atë vendim të ndërmjetëm të saj që tashmë ishte marrë. Përmes kërkesës për gjykim të shkurtuar i pandehuri (kërkuesi) hoqi dorë nga çdo pretendim për pavlefshmëri të akteve ose për papërdorshmëri të provave, ndaj fakti i mëvonshëm i ngritjes nga ai të pretendimeve të tilla, pra vetëm pasi gjykata refuzoi kërkesën e tij për gjykim të shkurtuar dhe vijoi gjykimin me procedurë të zakonshme, nuk mund të interpretohet se ky shkak pengues për të proceduar me gjykim të shkurtuar ka qenë prezent në kohën e atij vendimi të ndërmjetëm të gjykatës. Bazuar në këtë analizë, arsyetimi i gjykatave të zakonshme, sipas të cilit gjykimi i shkurtuar në rastin e kërkuetit nuk ishte i mundur, përderisa ai kishte ngritur pretendime për pavlefshmëri të akteve ose për papërdorshmëri të provave, duket se është rrjedhojë e një interpretimi të paarsyeshëm të ligjit.

72. Gjykata vlerëson të theksojë gjithashtu efektet që sjell gjykimi i shkurtuar, për sa i përket masës së dënimit. Zgjedhja e gjykimit të shkurtuar, si rit procesual, influencon mbi masën ose llojin e dënimit që caktohet nga gjykata dhe, për rrjedhojë, kjo e drejtë procedurale ndikon drejtpërsëdrejti në të drejtën materiale të mosdënimit pa ligj. Në rastin konkret, Gjykata vëren se gjykatat e zakonshme për shkak të interpretimit të paarsyeshëm të ligjit kanë refuzuar kërkesën e kërkuarit për gjykim të shkurtuar, duke i mohuar atij përfitimet e njohura nga ligji për dënimin.

73. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se, si gjykatat e faktit, ashtu edhe Gjykata e Lartë nuk i kanë interpretuar dhe zbatuar normat procedurale penale që rregullojnë gjykimin e shkurtuar në atë mënyrë që të bëjnë tërësisht efektive të drejtën e parashikuar nga neni 29 i Kushtetutës. Mënyra sesi kanë vepruar gjykatat e zakonshme në rastin konkret, duke mos i garantuar kërkuarit të drejtën për të përfituar nga gjykimi i shkurtuar gjatë procesit gjyqësor penal ka sjellë, në thelb, cenimin e garancive efektive kundër dënimit arbitrar në kuptim të së drejtës kushtetuese të mosdënimit pa ligj.

74. Në përfundim, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarit për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj të lidhur me cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor janë të bazuara, sipas arsyetimit të mësipërm të vendimit, ndaj kërkesa pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
 2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2024-929, datë 23.5.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
 3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.
Marrë më 29.4.2025.
Shpallur më 25.6.2025.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Ilir Toska, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Genti Ibrahim

Anëtarë kundër: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Marjana Semini

MENDIM PARALEL

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që i përket kërkuarit Arjan Çelaj (*alias* Edison Çelaj), me objekt “*Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2024-929, datë 23.5.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë*”, ne, gjyqtarët Holta Zaçaj, Sonila Bejtja dhe Genti Ibrahim, jemi të qëndrimit se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i bazuar, ndaj kërkesa duhej të ishte pranuar edhe për këtë shkak. Për rrjedhojë, në vijim parashtrojmë argumentet që mbështesin qëndrimin tonë.

2. Në drejtëm të këtij pretendimi kërkuari ka parashtruar se është deklaruar fajtor mbi bazën e dyshimeve, të cilat gjykatat i kanë çmuar në favor të akuzës, sikurse janë rezultatet e përgjimit

ambiental, përmbajtja e të cilit tregon vetëm për një dyshim të shtetasit O. Xh. se kërkuesi mund të ishte autori i krimit. Sipas tij, gjykatat e rigjykitimit nuk kanë zbatuar detyrat e Gjykatës së Lartë dhe nuk kanë arsyetuar për provat e fajësinë që rëndojnë mbi të, përveçse u kanë mëshuar përsëri provave të cilat janë deklaruar si të papërdorshme, sikurse janë deklarimet e tij në fazën e hetimit paraprak dhe aktit të paraqitjes për njohje. Po sipas kërkuesit, gjykatat e kanë filluar procesin me paragjykim se ai është fajtor dhe duhet të dënohej, çka konfirmohet nga fakti se në përfundim të rigjykitimit në shkallë të parë, gjykata e shpalli vendimin e fajësisë të arsyetuar vetëm 10 minuta pas fjalës së mbrojtjes.

3. Në këndvështrim të analizës në lidhje me këtë parim kushtetues, vlerësojmë të evidentojmë, fillimisht, se ndërsa i bashkohemi shumicës në lidhje me përfundimin se nuk ka cenim të parimit të prezumimit të pafajësisë për shkak të kohëzgjatjes së bisedimeve të trupit gjykues në dhomën e këshillimit (*shih paragrafin 42 të vendimit*), ne kemi mbajtur qasje të ndryshme për sa i përket argumenteve të tjera në lidhje me këtë aspekt të gjykitimit, për sa kohë që jemi të qëndrimit se në rastin konkret ka pasur zhvendosje të barrës së provës nga akuza tek i pandehuri dhe se fajësia e kërkuesit nuk është provuar tej çdo dyshimi të arsyeshëm.

4. Sipas shumicës, në rigjykim, gjykata e shkallës së parë ka analizuar provat duke përcaktuar rrethanat faktike si vijon: i. në kohën e ngjarjes kërkuesi provohet të ketë qenë në qytetin e Durrësit, ku ka ndodhur ngjarja; ii. autorët e veprës penale kanë përdorur për kryerjen e krimit një motoçikletë, e cila është gjetur e braktisur një ditë pas ngjarjes dhe është sekuestruar, bazuar ky përfundim në dëshminë e dëshmitarit B. C. dhe procedurën e njohjes së sendit (motoçikletës) nga ai; iii. kërkuesi ka përdorur motoçikletën në kryerjen e krimit, bazuar në gjurmën papilare të identifikuar; iv. kërkuesi ka qenë personi që ka qëlluar në lokalin e shtetasit B. C., kur ka ndodhur ngjarja, bazuar në rezultatet e përgjimit ambiental të dëshmitarëve O. Xh. dhe E. A., ku i pari është shprehur me siguri të plotë se i pandehuri ka qenë personi që ka kryer krimin. Lidhur me argumentin e kërkuesit se përgjimi në përmbajtje tregon vetëm një dyshim në lidhje me autorësinë e tij në krim dhe se ky dyshim është çmuar nga gjykatat e zakonshme në favor të akuzës, sipas shumicës, nga komunikimet e përgjuara, në ndryshim nga sa pretendon kërkuesi, nuk rezultojnë dyshime apo aludime për autorësinë e tij (*shih paragrafët 47–49 të vendimit*).

5. Po sipas shumicës, gjykata e apelit i ka vlerësuar sërish provat sipas neneve 152 e vijues të KPP-së dhe ka arritur në përfundimin se fajësia e kërkuesit provohej plotësisht dhe ka shpjeguar edhe arsyet se përse nuk qëndronin kundërshtimet e tij për përmbajtjen e provave dhe saktësinë e tyre, ndërkohë që Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit, duke konfirmuar se gjykatat më të ulëta kanë analizuar e shqyrtuar provat në zbatim të drejtë të nenit 152 të KPP-së. Për rrjedhojë, shumica ka arritur në përfundimin se gjykatat e zakonshme kanë përmbushur detyrimin për respektimin e parimit të prezumimit të pafajësisë në vlerësimin e provave, nuk kanë zhvendosur barrën e provës te kërkuesi dhe nuk kanë nxjerrë prezumime fakti të paarsyeshme, duke përcaktuar fajësinë e tij përtej dyshimeve të arsyeshme, bazuar në një mori provash përmbajtja e të cilave është analizuar dhe arsyetuar mjaftueshëm dhe duke u dhënë përgjigje të arsyetuar se përse pretendimi për garancitë ligjore procedurale për vlerësimin e provave ishte i papabazuar (*shih paragrafët 50–53 të vendimit*).

6. Sipas nenit 30 të Kushtetutës, kushdo quhet i pafajshëm, përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë. Gjykata ka theksuar se parimi i prezumimit të pafajësisë buron nga parimi i shtetit të së drejtës dhe është i lidhur ngushtë me të drejtën e personit të akuzuar për t'u mbrojtur në një gjykim të drejtë. Gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe se gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza. Ato janë të detyruara të përcaktojnë faktet e çështjes, të rëndësishme për vlerësimin e përgjegjësisë ligjore të të akuzuarit, sa më qartë dhe saktë të jetë e mundur dhe nuk mund t'i paraqesin ato thjesht si aludime apo dyshime (*shih vendimet nr.*

12, datë 24.4.2018; nr. 68, datë 14.11.2016; nr. 19, datë 2.4.2012, të Gjykatës Kushtetuese). Garancitë kushtetuese të parimit të prezumimit të pafajësisë janë konkretizuar në rregullat e KPP-së, duke i krijuar në këtë mënyrë të gjitha mundësitë organit që procedon me ndjekjen penale (prokurorisë dhe gjykatave) për të përmbushur detyrën kushtetuese të respektimit të këtij parimi. Kështu, parimi i prezumimit të pafajësisë parashikohet në nenin 4 të këtij kodi, sipas të cilit i pandehuri prezumohet i pafajshëm gjersa nuk vërtetohet fajësia e tij me vendim gjyqësor të formës së prerë dhe se çdo dyshim për akuzën çmohet në favor të tij. Vendimi i fajësisë jepet nga gjykata kur i pandehuri rezulton fajtor për faktin penal që i atribuohet përtej çdo dyshimi të arsyeshëm (*shih vendimin nr. 63, datë 20.11.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Ky parim është parashikuar edhe në nenin 6 § 2 të KEDNJ-së dhe sipas GJEDNJ-së ai parim shihet në dy aspekte: *i.* si garanci procedurale në kuadrin e vet procesit penal, ku imponon kërkesa në lidhje me, ndër të tjera, barrën e provës; prezumimet juridike të faktit dhe ligjit; mbrojtjen nga vetë-inkriminimi dhe shprehjet e parakohshme, nga gjykata ose nga zyrtarë të tjerë publikë për fajësinë e të pandehurit; dhe *ii.* si garanci për mbrojtjen e individëve që janë deklaruar të pafajshëm ose për të cilët procedimi penal është pushuar që të mos trajtohen nga zyrtarët publikë dhe autoritetet sikur të ishin në fakt fajtorë për veprën penale të akuzuar (*shih Telfner kundër Austrisë, 20.3.2001, § 15; Radio France dhe të tjerë kundër Francës, 30.3.2004, § 24; G.C.P. v. Rumanisë, 20.12.2011, § 46; Nešić kundër Sllovakisë, 20.12.2007, § 88*).

8. Duke analizuar respektimin e këtij parimi në këndvështrim të fakteve me natyrë kushtetuese të evidentuara në rastin konkret, vlerësojmë se pretendimi i kërkuarit është i bazuar pasi fajësia e tij rezulton që të jetë përcaktuar nga gjykatat: *i.* mbi bazën e indicieve, pa pasur prova të plota referuar kuptimit që i jep atyre KPP-ja, të cilat, në harmoni me njëra-tjetrën të jenë të afta të çojnë në përfundimin e fajësisë të të pandehurit përtej çdo dyshimi të arsyeshëm; *ii.* duke i dhënë vlerë të paracaktuar përgjimit të dëshmitarit, por pa përcaktuar se përse në rastin konkret ai merrte vlerë kundrejt deklarimeve mohuese në procedurën e njohjes.

9. Për sa i përket përcaktimit të fajësisë së kërkuarit konstatohet se gjykatat e faktit janë bazuar edhe në aktin e ekspertimit daktilografik të gjurmës papilare të formuar nga gishti i madh i dorës së djathtë të kërkuarit dhe rezultatet e përgjimit ambiantal. Edhe pse ne kemi mbajtur të njëjtën qasje si shumica për ligjshmërinë e marrjes së këtyre provave dhe përdorshmërinë e tyre në proces, jemi të qëndrimit se ato në vetvete janë të pamjaftueshme për të provuar fajësinë e kërkuarit. Organi i akuzës fillimisht, edhe pse ka barrën e provës në këtë drejtim, dhe më pas gjykatat që kanë shqyrtuar çështjen penale në ngarkim të kërkuarit, edhe pse e kanë referuar dhe përshkruar këtë provë në vendimet e tyre nuk kanë qenë të afta të analizojnë aftësinë dhe vlerën e saj provuese në drejtim të fajësisë, për sa kohë që nuk rezulton që ajo të jetë shoqëruar me prova të tjera në kuptim të nenit 149 të KP-së, të kryqëzuara dhe të lidhura në mënyrë harmonike me njëra-tjetrën, por vetëm me indicie që kanë lindur dyshimin se kërkuari mund të ketë qenë i pranishëm në vendngjarje dhe mund të ketë kryer veprën penale për të cilën akuzohet, por pa e çuar këtë dyshim në atë nivel provueshmërie që kërkon parimi i prezumimit të pafajësisë.

10. Me vendimin nr. 95, datë 4.5.2016, Gjykata e Lartë e ka kthyer çështjen për rigjykim, duke urdhëruar gjykatën e faktit që të vlerësojë çdo element indicar provues, duke shqyrtuar aftësinë e tyre provuese në drejtim të tregimit të përgjegjësisë së të pandehurit dhe duke shpjeguar në mënyrë të detajuar kriterin dhe logjikën e ndjekur nëpërmjet një arsytimi korrekt juridik, që eventualisht mund të kontrollohet nga gjykatat më të larta. Megjithatë, gjykatat e faktit, në rigjykimin e çështjes ndaj kërkuarit, në kundërshtim edhe me detyrat e lëna nga gjykata më e lartë, në ndryshim nga sa arsyeton shumica, sërish nuk kanë arritur të bazojnë qëndrimin dhe arsytimin e tyre në prova direkte dhe të analizojnë fuqinë provuese sipas nenit 152 të KPP-së të secilës provë më vete dhe, më tej, fuqinë provuese në lidhje me njëra-tjetrën.

11. Nga ana tjetër, në datën 30.1.2010, kur është ndaluar kërkuesi, është realizuar edhe paraqitja për njohje nga ana e shtetasit O. Xh., i afërm i një prej viktimave, i cili ka qenë në lokal kur ka ndodhur ngjarja dhe ishte pyetur më parë si deklarues për rrethanat e ngjarjes dhe autorin e saj. Ky veprim hetimor është përsëritur tre herë dhe shtetasi në fjalë ka identifikuar kërkuesin si autor të veprës penale, ku në rastin e parë identifikimi nga ai i kërkuesit nuk është bërë me siguri të plotë. Po në këtë datë, pasi kishte përfunduar paraqitja për njohje, është realizuar edhe përgjimi ambiantal i dy deklaruesve të pranishëm në ngjarje, shtetasve O. Xh. dhe E. A., ku gjatë bisedës i pari i ka deklaruar të dytit me siguri të plotë se personi që i ishte paraqitur për njohje, kërkuesi, ishte autori i ngjarjes. Sipas shumicës, nga komunikimet e përgjuara, në ndryshim nga sa pretendon kërkuesi, nuk rezultojnë dyshime apo aludime për autorësinë e tij, megjithatë, kjo provë është vlerësuar nga gjykatat e zakonshme në harmoni edhe me provat e tjera të administruara, duke mos i dhënë përgjimit vlerë të paracaktuar dhe duke mos zhvendosur barrën e provës te kërkuesi (*shih paragrafin 49 të vendimit*).

12. Referuar fakteve me natyrë kushtetuese të këtij gjykimi rezulton se në paraqitjen për njohje dëshmitari O. Xh. ka deklaruar se nuk ka siguri se ka qenë kërkuesi autor i veprës penale, çka bën që në kuptim të parimit të prezumimit të pafajësisë kjo të çmohej në favor të kërkuesit. Megjithatë, gjykatat nuk e kanë vlerësuar këtë deklaram në favor të kërkuesit, por e kanë mbështetur qëndrimin e tyre në përgjimin ambiantal të kryer ndaj këtij dëshmitari, jo vetëm duke e marrë të mirëqenë atë, për rrjedhojë duke i dhënë vlerë të paracaktuar, por edhe duke mos analizuar se përse kjo prevalonte kundrejt deklaramëve të dëshmitarit O. Xh. të dhëna në procedurën e njohjes.

13. Në përfundim të argumenteve të mësipërme, në vlerësimin tonë, gjykatat e zakonshme, në mënyrën se si kanë vlerësuar në rastin konkret çështjen e kërkuesit e kanë zhvendosur barrën e provës nga akuza tek i pandehuri, duke mos arritur të përcaktojnë fajësinë e tij përtej dyshimeve të arsyeshme dhe duke mos interpretuar dyshimet e lindura në favorin e tij. Për rrjedhojë, në vlerësimin tonë pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i bazuar, ndaj duhej të ishte pranuar.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Genti Ibrahim, Sonila Bejtja

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që i përket kërkuesit Arjan Çelaj (*alias* Edison Çelaj), me objekt: “*Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2024-929, datë 23.5.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajftueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Dërgimi i çështjes për shqyrtim në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë*”, jemi kundër qëndrimit të shumicës për pranimin e kërkesës, pasi vlerësojmë se kërkesa duhej të ishte rrëzuar. Në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000, që parashikojnë publikimin e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës, në vijim do të parashitrojmë argumentet që mbështesin qëndrimin tonë kundër.

2. Nga rrethanat e çështjes rezulton se kërkuesi është akuzuar për kryerjen e veprave penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese” kundër dy ose më shumë personave, të kryer në bashkëpunim, dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe i municionit”, të parashikuara nga nenet 79, shkronja “dh”, 25 dhe 278, paragrafi i dytë, të KP-së, pasi së bashku me një shtetas tjetër, në datën 27.1.2010, rreth orës 22:30, në qytetin e Durrësit janë afruar me një motoçikletë në vendin e ngjarjes dhe kanë qëlluar në drejtim të tre personave, njëri prej të cilëve i mitur i moshës 17 vjeç, duke u shkaktuar vdekjen. Në përfundim të gjykimit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës ka vendosur deklaramin fajtor të kërkuesit për veprat penale sipas akuzave, duke e dënuar me burgim të përjetshëm, vendim i cili është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Durrës. Për rekursin e kërkuesit, Gjykata e Lartë ka vendosur prishjen e këtyre vendimeve dhe kthimin për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë.

Në rigjykimin e çështjes, përpara fillimit të shqyrtimit gjyqësor, kërkuesi ka kërkuar të procedohet me gjykim të shkurtuar, por kërkesa e tij nuk është pranuar nga gjykata e shkallës së parë. Kjo e fundit, pasi ka argumentuar fajësinë e tij, ka vendosur sërish dënimin e kërkuesit me burgim të përjetshëm. Ky vendim është lënë në fuqi nga gjykata e apelit, ndërsa Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit.

3. Në këto kushte, kërkuesi ka paraqitur ankim kushtetues individual, duke ngritur disa pretendime, të cilat janë analizuar nga shumica në këndvështrim të së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, parimit të prezumimit të pafajësisë të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit, si dhe të parimit të mosdënimit pa ligj të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit. Teksa i jemi bashkuar qëndrimit të shumicës për vlerësimin se pretendimet për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor bazuar në prova të paligjshme dhe të parimit të prezumimit të pafajësisë janë të pabazuara, ndajmë qëndrim të kundërt për sa i përket pretendimit për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit.

4. Lidhur me këtë të fundit, shumica ka evidentuar fillimisht se kërkuesi ka paraqitur kërkesën për gjykimin e shkurtuar të çështjes përpara ndryshimeve në KPP kur lejohej zbatimi i gjykimit të shkurtuar edhe për veprat penale që parashikojnë dënim me burgim të përjetshëm (*shih paragrafin 62 të vendimit*). Bazuar në tre argumentet e përdorura nga gjykatat e zakonshme për rrëzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, shumica ka vlerësuar se gjykatat e faktit, ashtu edhe Gjykata e Lartë i kanë interpretuar normat procedurale penale që rregullojnë gjykimin e shkurtuar në mënyrë të paarsyeshme dhe, për rrjedhojë, kërkuesi nuk ka përfituar nga ulja e dënimit penal. Për këtë arsye, sipas shumicës, nga vendimi i Gjykatës së Lartë është cenuar parimi i mosdënimit pa ligj i parashikuar nga neni 29 i Kushtetutës.

5. Duke ruajtur të njëjtën strukturë argumentesh si shumica, nuk pajtohemi me vlerësimin e pretendimit për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit për tre arsye të mëposhtme.

6. Në parantezë theksojmë se, sikurse ka pranuar shumica në vendim, gjykimi i shkurtuar hyn në kategorinë e gjyqësorisë të posaçme. Gjykata është shprehur se kur i pandehuri ka bërë kërkesë që të procedohet me këtë lloj gjykimi, nëse gjykata e zakonshme çmon se çështja mund të zgjidhet në gjendjen që janë aktet, pa iu nënshtruar provat debatit gjyqësor dhe pa marrë prova të reja, vlerësimi i cili konsiston në bindjen e brendshme të gjyqtarit, vendos gjykimin e shkurtuar. Pra, gjykimi i shkurtuar nuk realizohet automatikisht vetëm me kërkesën e të pandehurit, por kërkon edhe miratimin e gjyqtarit, i cili nëse ka dyshime për këtë vlerësim, kjo mjafton që gjyqtari të rrëzojë kërkesën e të pandehurit për të proceduar me gjykim të posaçëm dhe të vazhdojë gjykimin me procedurën e zakonshme, duke respektuar parimet e procesit të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 10.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Mbi bazën e këtij standardi, shumica ka arsyetuar, *së pari*, se fakti që çështja ishte kthyer për rigjykim nuk përbënte një rrethanë skualifikuese për të vendosur gjykimin e shkurtuar, pasi procesi konsiderohet se fillon nga e para dhe, për pasojë, i pandehuri gëzon të gjitha të drejtat procedurale që do të gëzonte në një gjykim të zakonshëm, përfshirë edhe të drejtën për të përfituar nga gjykimi i shkurtuar, pasi vetëm në këtë mënyrë e drejta individuale me natyrë procedurale e gjykimit të shkurtuar është efektive (*shih paragrafin 67 të vendimit*). Ky argument i shumicës jo vetëm që e ka ngritur në nivel kushtetues të drejtën për gjykim të shkurtuar të çështjes, duke tejkaluar tekstin kushtetues, por gjithashtu e ka konceptuar këtë institut si prerogativë të të pandehurit. Në ndryshim nga shumica, jemi të mendimit se në një situatë rigjykimi nuk përjashtohet *per se* dhe automatikisht procedura e gjykimit të shkurtuar, megjithatë kjo nuk ka të bëjë me efektivitetin e së drejtës procedurale të të pandehurit për gjykim të shkurtuar, por me shkakun për të cilën çështja penale kthehet për rigjykim nga gjykatat më të larta. Në thelb, gjykimi i shkurtuar nuk është një prerogativë ligjore e të pandehurit, në kuptimin

e privilegjit ekskluziv të tij, por është një institut ligjor që vihet në lëvizje ekskluzivisht nga i pandehuri dhe që vendoset nga gjykata, me kushtin që çështja penale të zgjidhet në gjendjen që janë aktet. Kur gjykimi i shkurtuar vendoset nga gjykata, ai sjell përfitime në të dyja anët e kundërta të akuzës: i. për të pandehurin passjell uljen e dënimit me 1/3; ii. për interesin publik dhe viktimat e veprës penale passjell administrim të shpejtë dhe pa shpenzime të drejtësisë. Në këtë pikëpamje, kur çështja penale kthehet për rigjykim me detyrën e riparimit të shkeljeve procedurale në vlerësimin e provave dhe dhënien përgjigje pretendimeve eventuale të të pandehurit për pavlefshmërinë dhe papërdorshmërinë e provave, qartësisht nuk bëhet fjalë që nga pikëpamja kushtetuese gjykatat e zakonshme kanë detyrimin të pranojnë kërkesën e të pandehurit për gjykim të shkurtuar në mënyrë që ta bëjnë atë efektive.

8. *Së dyti*, shumica ka vlerësuar se nuk qëndron arsyetimi i gjykatave të zakonshme për refuzimin e gjykimit të shkurtuar kur ato janë shprehur se shkak lidhej me natyrën e detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë për gjykatat e rigjykimit. Në këtë pikë, shumica ka evidentuar se Gjykata e Lartë ka urdhëruar rigjykimin e çështjes në mënyrë që gjykatat e faktit “*të vlerësojnë çdo element indicar provues në drejtim të tregimit të përgjegjësisë së kërkuarit, duke shpjeguar në mënyrë të detajuar kriterin e logjikën e ndjekur nëpërmjet një arsyetimi korrekt juridik*”. Sipas shumicës, kjo detyrë e lënë nga Gjykata e Lartë nuk përbën pengesë për gjykatat e rigjykimit që të vlerësojnë dhe vendosin për pranimin ose jo të kërkesës për gjykim të shkurtuar për sa kohë që ekziston mundësia që arsyetimi dhe çmuarja e provave (detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë) mund të realizohen edhe në gjendjen që janë aktet, çka përbën edhe thelbin e gjykimit të shkurtuar (*shih paragrafin 68 të vendimit*). Nuk pajtohem me këtë argument të shumicës, sepse ai është rrjedhojë e interpretimit të fragmentarizuar të ecurisë së procesit penal të kërkuarit. Konkretisht, Gjykata e Lartë ka urdhëruar rigjykimin e çështjes në kontekstin e kundërshtimeve që kërkuari ka pasur për mënyrën e marrjes së provave, pavlefshmërinë dhe papërdorshmërinë e tyre. Në këtë kuptim, detyra e lënë nga Gjykata e Lartë për gjykatën e rigjykimit kishte të bënte me zhvillimin e një procesi të rregullt, bazuar në parimin e kontradiktoritetit, të drejtën e mbrojtjes dhe standardin e arsyetimit. Me fjalë të tjera, në rigjykim, i pandehuri duhet të kishte mundësinë të paraqiste kundërshtimet e veta për vlefshmërinë dhe përdorshmërinë e provave, si dhe për përmbajtjen e tyre, dhe gjykata duhet të arsyetonte për ato kundërshtime, nëse qëndronin ose jo. Është e qartë që kjo detyrë e lënë nga Gjykata e Lartë synonte debat gjyqësor për provat, i cili mund të realizohej përmes procedurës normale të gjykimit dhe jo me gjykim të shkurtuar.

9. *Së treti*, shumica ka arsyetuar se vlerësimi i gjykatave të faktit ishte rrjedhojë e një interpretimi të paarsyeshëm të ligjit, kur shprehen se gjykimi i shkurtuar nuk ishte i mundur përderisa kërkuari kishte ngritur pretendime për pavlefshmërinë e dy provave (aktit të ekspertimit dhe të përgjimit ambiental). Në këtë kontekst shumica ka analizuar radhën e veprimeve procedurale që gjykata zhvillon në shkallë të parë referuar dispozitave të KPP-së, ku kërkesa për gjykim të shkurtuar paraqitet përpara se të debatohen provat (*shih paragrafët 70–71 të vendimit*). Jemi të mendimit që kjo analizë nuk përputhet me parashikimet ligjore procedurale penale dhe as me praktikën konstante të gjykatave të zakonshme. Në këtë pikëpamje, duhet vënë në dukje se KPP-ja nuk përcakton radhë strikte kronologjike të kërkesave procedurale, pra të atyre kërkesave që i paraprijnë shqyrtimit gjyqësor të çështjes, kërkesa të cilat emërtohen nga ligji si kërkesa paraprake (*shih për ilustrim nenin 354 të KPP-së*). Për paraqitjen e këtyre kërkesave duhet plotësuar vetëm kriteri kohor “gjersa të mos ketë filluar shqyrtimi gjyqësor”, i cili sipas nenit 358 të KPP-së është moment solemn ligjor i deklaruar nga kryesuesi i seancës, pikërisht sepse lidhet me rënien në dekadencë të kërkesave të tilla.

10. Përtej pasaktësisë formale të argumentit, jemi të mendimit se, në rastin konkret, çështja kryesore nga pikëpamja kushtetuese kishte të bënte me kontrollin e diskrecionit që gjykata e zakonshme ushtron kur refuzon kërkesën për gjykimin kushtetues, për sa kohë që ushtrimi i këtij diskrecioni vë në rrezik përfitimin e të pandehurit për uljen e dënimit me 1/3 e tij, sipas nenit 406 të KPP-së, që në thelb fut në lojë parimin e mosdënimit pa ligj të parashikuar nga neni 29 i Kushtetutës. Mirëpo ky diskrecion

ka të bëjë me vlerësimin e provave, pasi gjykata pranon kërkesën për gjykim të shkurtuar kur vlerëson se çështja mund të zgjidhet në gjendjen që janë aktet. Për rrjedhojë, vlerësimi i akteve, që në thelb është vlerësim provash, për kontrollin kushtetues të diskrecionit të gjykatës së zakonshme merr rëndësi thelbësore ndarja e qartë e juridiksionit kushtetues nga ai gjyqësor i zakonshëm. Për këtë qëllim, jemi të mendimit se ky lloj diskrecioni duhet vlerësuar nga Gjykata vetëm për arbitraritet, pra nëse gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimet nr. 4 datë 31.1.2024; nr. 30, datë 29.5.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Mbi bazën e këtij standardi, nga analiza e vendimeve gjyqësore që kanë përcaktuar fajësinë e kërkuarit, konstatohet se ai që në fillim të procesit gjyqësor ka pasur pretendime për pavlefshmërinë e akteve të ekspertimit në lidhje me shenjat e gjurmëve të gjendura në motoçikletë. Gjykata e Lartë kur urdhëroi rigjykimin e çështjes në shkallë të parë ka lënë detyrën që gjykatat e faktit të vlerësonin “*çdo element indiciar provues në drejtim të tregimit të përgjegjësisë së kërkuarit*”. Edhe në rigjykimin e çështjes, kërkuari i ka ngritur pretendimet për provat në të gjitha shkallët e gjyimit deri në ankimin kushtetues individual, sikurse janë evidentuar edhe nga shumica në vendim. Për t’u dhënë përgjigje pretendimeve të tij, gjykata e shkallës së parë ka refuzuar kërkesën për gjykim të shkurtuar dhe ka zhvilluar debat të plotë gjyqësor për provat shkresore dhe ato me dëshmitarë, si dhe ka pyetur në seancë edhe ekspertët për të saktësuar procedurën e marrjes dhe të fiksimit të gjurmëve të gjetura në motoçikletën e përdorur për kryerjen e veprës penale. Gjykata e apelit e ka konsideruar të drejtë vendimin e gjykatës së shkallës së parë për rrëzimin e kërkesës për gjykimin e shkurtuar, duke arsyetuar se debati gjyqësor ishte i nevojshëm në raport me qëndrimin dhe pretendimet e kërkuarit për provat. Po në këtë drejtim, Gjykata e Lartë ka pranuar se gjykata e shkallës së parë në procesverbalin e seancës gjyqësore ka motivuar qëndrimin e saj për rrëzimin e asaj kërkesë, i cili është mbështetur edhe nga gjykata e apelit, për shkak se kërkuari ka pasur pretendime për vlefshmërinë e provave.

12. Në vështrim të sa më sipër, në vlerësimin tonë, refuzimi i kërkesës për gjykim të shkurtuar nga gjykatat e zakonshme nuk rezulton të jetë rrjedhojë e gabimeve faktike ose ligjore, në kuptimin që ta bëjë atë arbitrar në aspektin kushtetues. Për rrjedhojë, ne, gjyqtaret në pakicë, vlerësojmë se edhe pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj të lidhur me standardin e arsyetimit është i pabazuar, prandaj duhet të ishte vendosur rrëzimi i kërkesës.

Anëtarë: Marjana Semini, Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari